

Μαχητική ζωή — Το μακρύ ιαπωνικό '68

Sabu Kohso

Αυτό που αποκαλούμε «μακρύ '68» της Ιαπωνίας ήταν μια περίοδος μαζικής εξέγερσης που πέρασε από πολλαπλές φάσεις από την άνοδο μέχρι την παρακμή και διήρκεσε περίπου μια δεκαετία. Οι ρίζες του εντοπίζονται στο κίνημα του 1960 για την αποτροπή της αναθεώρησης της Συνθήκης Ασφαλείας ΗΠΑ-Ιαπωνίας (γνωστή και ως σύμφωνο Άμπο), το οποίο οδήγησε στη μεγαλύτερη εξέγερση στη μεταπολεμική ιστορία της Ιαπωνίας. Αυτή η ώθηση πυροδότησε ποικίλες μορφές αντίστασης, επιταχυνόμενη προς μια νέα κορύφωση στα τέλη της δεκαετίας του 1960. Η όλη σειρά των γεγονότων κλόνισε το καθεστώς στον πυρήνα του, θέτοντας τις βάσεις για ένα ευρύ φάσμα μεταγενέστερων κοινωνικών διεργασιών.

Ανατρέχοντας σε αυτή την εμπειρία, ωστόσο, μια σημαντική ασυνέχεια χωρίζει το επαναστατικό ήθος της δεκαετίας του 1960 από την ειρηνική ατμόσφαιρα που επικρατεί στην Ιαπωνία σήμερα. Σίγουρα, η αντίσταση συνεχίζεται: μικροί θύλακες ομάδων και κοινοτήτων συνεχίζουν να πιέζουν για ρήξη με το status quo, και απελπισμένες αντιδράσεις εξακολουθούν να εμφανίζονται σποραδικά υπό τη μορφή εξεγέρσεων των κοινωνικά αποκλεισμένων και μεμονωμένων πράξεων ανυπακοής.¹ Ωστό-

σο, σε γενικές γραμμές, τα σημερινά κοινωνικά και πολιτικά κινήματα είναι κυρίως λε-

οδηγούσε μοτοσικλέτα με αποτέλεσμα να έχει σοβαρή βλάβη στο δεξί του μάτι. Εξοργισμένοι από την έλλειψη αναγνώρισης και αποζημίωσης για το περιστατικό από την πλευρά της αστυνομίας, οι νέοι ξεσηκώθηκαν. (Περισσότερες πληροφορίες στη διεύθυνση: <https://www.japantimes.co.jp/news/2022/01/30/national/crime-legal/okinawa-police-station-violent-protest>) Στο γεγονός αυτό διαισθανόταν κανείς την έμπνευση από την εξέγερση για τον Τζωρτζ Φλόυντ το 2020 στις ΗΠΑ αλλά και τις συγκρούσεις του 1970 ενάντια στην αμερικάνικη στρατιωτική παρουσία στην πόλη Κόζα της Οκινάουα. Δυστυχώς δεν έχει ακολουθήσει κάποιο κίνημα που να αξιοποιεί αυτή τη δυναμική. Τον Ιούλιο του 2022, ο πρώην πρωθυπουργός Σίνζο Άμπε (Shinzo Abe) σκοτώθηκε από τα πυρά του Τετσούγια Γιαμαγκάμι (Tetsuya Yamagami), η οικογένεια του οποίου είχε καταστραφεί από τη θρησκευτική αίρεση της Εκκλησίας της Ενοποίησης (γνωστή και ως Moonies), η οποία είναι γνωστή για τις αντικομμουνιστικές δραστηριότητές της και τη σύμπραξή της με τον Άμπε και άλλα στελέχη του Φιλελεύθερου Δημοκρατικού Κόμματος. Ο Γιαμαγκάμι συνελήφθη επιτόπου (περισσότερες πληροφορίες μπορούν να βρεθούν στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2023/10/shinzo-abe-assassination-japan-unification-church-moonies/675114>) Λίγο μετά την ενέργεια αυτή, ο σκηνοθέτης και πρώην μέλος του Ιαπωνικού Κόκκινου Στρατού Μασάο Αντάτσι (Masao Adachi) γύρισε την ταινία «Revolution + 1» ως πολιτική παρέμβαση (η ταινία είναι διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.e-flux.com/events/547141/us-premiere-masao-adachi-revolution-1/>). Θα επανέλθουμε επί του Ιαπωνικού Κόκκινου Στρατού πιο κάτω σε αυτό το άρθρο.

1. Τον Ιανουάριο του 2022 στην Οκινάουα, 400 νέοι επιτέθηκαν στο αστυνομικό τμήμα της πόλης. Η επίθεση ήρθε ως αντίδραση σε περιστατικό αστυνομικής βαρβαρότητας. Ένας δεκαοχτάχρονος μαθητής χτυπήθηκε με γκλομπ ενώ

γκαλιστικά, ενώ απουσιάζει εντελώς καθετί που να θυμίζει μαχητικό μαζικό κίνημα.

Το μακρύ '68 ήταν η ενσάρκωση του επαναστατικού αγώνα, όμως η λέξη «επανάσταση» δεν λέγεται πια, σαν να έχει γίνει ταμπού. Η ιαπωνική κοινωνία γύρισε την πλάτη στα ριζοσπαστικά κινήματα της δεκαετίας του 1960, ενώ οι λαϊκιστές στοχαστές με μια φωνή, αρνούνται τη σημασία αυτών των προηγούμενων εξεγέρσεων. Αυτή η αρνητική υποδοχή μπορεί, τουλάχιστον εν μέρει, να εξηγηθεί ως η αντίδραση των νεότερων γενεών ενάντια στις αυταρχικές και πρωτοποριακές τάσεις των σχέτων της νέας αριστεράς, και ιδίως ενάντια στις φρικτές εσωτερικές συγκρούσεις (*uchigeba*) που ξέσπασαν στο εσωτερικό ορισμένων από αυτές. Αλλά τα χαρακτηριστικά του σεχταρισμού δεν αρκούν σε καμία περίπτωση για να συλλάβουμε το μακρύ '68 σε όλο του το εύρος. Όπως θα δούμε παρακάτω, αν και η παρέμβαση που έκαναν αυτές οι σχέτες ήταν σημαντική, αποτελεί μόνο ένα μέρος της ιστορίας. Ένα ευρύ φάσμα μη σεχταριστικών και αντιεξουσιαστικών κινήματων ήταν επίσης ενεργό κατά τη διάρκεια των ετών της αμφισβήτησης. Από αυτή την άποψη, η εμπειρία του μακρού '68 μας παρουσιάζει το πλήρες φάσμα των δυνατοτήτων του επαναστατικού εγχειρήματος σε εκείνη την ιστορική συγκυρία, μόνο μέσα στη νησιωτική επικράτεια της Ιαπωνίας.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1980, η ειρήνευση του πληθυσμού που ξεκίνησε ως αντίδραση στο μακρύ '68 συνδυάστηκε με άλλους κοινωνικούς μετασχηματισμούς. Σε αυτούς περιλαμβάνονται μια οικονομία φούσκα που συνέβαλε σε μια πιο οξεία ταξική διαίρεση, νεοφιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις που έβλαψαν τον κοινωνικό πλούτο και τη δικτύωση, καθώς και η πυρηνική καταστροφή στη Φουκουσίμα το 2011, η οποία συνεχίζει να ενισχύει

τον εθνικό κομφορμισμό ακόμη και σήμερα. Αυτές οι δυνάμεις έχουν διαμορφώσει μια νοοτροπία που σπεύδει να κατακρίνει κάθε πράξη αυτόνομης χειραφέτησης που επιχειρούν ακτιβιστές ενάντια στην κοινωνική τάξη και έξω απ' αυτήν μέσω των ηθικολογικών κανόνων του σεβασμού της νομιμότητας και του ειρηνισμού. Αυτός ο κοινωνικός κομφορμισμός εδράζεται σε μια διάχυτη αντίληψη που ταυτίζει έμμεσα την ηθική επέκταση της ισχύος με το ηθικό ολίσθημα της βίας.

Σε πλήρη αντίθεση, το μακρύ '68 ήταν μια συμπυκνωμένη προσπάθεια από διάφορες ομάδες ανθρώπων να καταλύσουν το μεταπολεμικό καθεστώς της Ιαπωνίας. Ήταν μια στιγμή συλλογικής συνειδητοποίησης της φύσης της εξουσίας από την οποία κυβερνιόταν. Είχαν περάσει μόλις δεκαπέντε χρόνια από το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και οι άνθρωποι διατηρούσαν ακόμη ζωντανές μνήμες από τη μεγάλη βία που τους επιβλήθηκε: το φασιστικό καθεστώς της Ιαπωνικής Αυτοκρατορίας και τις θηριωδίες του, καθώς και την αποκαλυπτική καταστροφή που εξαπέλυσαν οι αμερικανικοί βομβαρδισμοί και οι πυρηνικές επιθέσεις. Υπήρχε επίσης μια αδιάσειστη αναγνώριση του τρόπου με τον οποίο είχε συγκροτηθεί το μεταπολεμικό καθεστώς, δηλαδή το στρατιωτικό σύμφωνο ΗΠΑ-Ιαπωνίας. Μετά τη συνθηκολόγηση, το ιαπωνικό αρχιπέλαγος έγινε μια βάση πρώτης γραμμής για τον αμερικανικό επεκτατισμό. Το μακρύ '68 συμπίπτει με τα χρόνια κλιμάκωσης του πολέμου του Βιετνάμ, καλλιεργώντας παράλληλα ποικίλα κινήματα ενάντια σε αυτές τις διπλές δυνάμεις. Η δυναμική αυτή έφτασε στα όριά της στις αρχές της δεκαετίας του '70, και ήταν αυτά ενός τοπικού αγώνα που μάχεται ενάντια στον παγκόσμιο μηχανισμό του πολέμου.

Η ειρήνευση του ιαπωνικού πληθυσμού συνοδεύτηκε από την υποχώρηση της μαζικής μαχητικότητας και την απώλεια της παγκόσμιας προοπτικής από την κοινωνική συνείδηση. Ωστόσο, πιστεύουμε πως το μακρύ '68 δεν εξαλείφθηκε πραγματικά ποτέ: ζει ακόμα κάπου στη συλλογική μνήμη ως μια δεξαμενή εμπειριών που μπορεί να αφυπνίσει τις καταπιεσμένες επιθυμίες των ανθρώπων να αλλάξουν την κοινωνία τους και τον κόσμο που τη διαμορφώνει. Την κατάλληλη στιγμή, αυτή η μνήμη θα μπορούσε να λειτουργήσει ως ένα κρίσιμο κάλεσμα για μια νέα συμμαχία των μαζών και ένα νέο κύμα εξέγερσης.

Το κείμενο που ακολουθεί εστιάζει στην αλλαγή της μορφής των φορέων της δράσης των λαϊκών αγώνων της Ιαπωνίας που πραγματοποιήθηκε από το μακρύ '68 μέχρι σήμερα, δηλαδή τη μετατροπή των επαναστατών σε ακτιβιστές. Θα παρακολουθήσουμε αυτή την αλλαγή εξετάζοντας την αλληλεπίδραση μεταξύ τεσσάρων μεταβαλλόμενων στοιχείων: της γλώσσας (από τον προστακτικό λόγο στην έκφραση της αυτοοργάνωσης), της οργάνωσης (από το αυταρχικό κόμμα στις οριζόντιες ομάδες), της υποκειμενοποίησης (από τους μικροαστούς που αρνούνται τον εαυτό τους στο πρεκαριάτο που τον επιβεβαιώνει) και της μαχητικότητας (από τη συγκεντρωτική δύναμη στην αυτόνομη χειραφέτηση). Δεν θα εξετάσουμε μόνο πώς προέκυψαν αυτές οι μετατοπίσεις αλλά και τι κερδήθηκε και τι χάθηκε κατά τη διαδικασία αυτή. Σε τελική ανάλυση, είμαστε πεπεισμένοι για ένα μόνο πράγμα: η πολιτική οντολογία που θεμελίωσε την κορυφαία ιδέα της επανάστασης (ή της αλλαγής του κόσμου) κατά τη διάρκεια του μακρού '68 έχει σήμερα καταστεί παρωχημένη, ενώ μια νέα περιμένει ακόμη να αρθρωθεί

Οι αρχές της δεκαετίας του 1960

Οι αστεακές εξεγέρσεις που ξέσπασαν σε χώρες όλου του κόσμου, και οι οποίες συνδέονται χαλαρά με το έτος '68, χαρακτηρίστηκαν από διαφορετικές χρονικότητες, κορυφώσεις και προεκτάσεις. Στην περίπτωση της Ιαπωνίας, ωστόσο, είναι χρήσιμο να δούμε ολόκληρη τη δεκαετία του 1960 ως ένα μακρύ '68, δηλαδή ως μια ενιαία διαδικασία με δύο κορυφώσεις που σηματοδεύονται από εξεγέρσεις πολύ διαφορετικού χαρακτήρα και η οποία ξεκίνησε με την εξέγερση του 1960 ενάντια στην ανανέωση του συμφώνου Άμπο και τελείωσε με την εξέγερση του 1970 ενάντια στην επέκτασή του.² Αυτό το χρονικό πλαίσιο ήταν που διαμόρφωσε τον κοινό ορίζοντα που μοιράζονταν όσοι συμμετείχαν στους αγώνες του τέλους της δεκαετίας του 1960: όλοι προσέβλεπαν στην εξέγερση που έμελλε να έρθει τη δεκαετία του 1970. Όπως το έβλεπαν, η εξέγερση του 1960 αποτελούσε τόσο το μοντέλο που έπρεπε να ακολουθήσουν όσο και το όριο που έπρεπε να ξεπεράσουν.

Ας ξεκινήσουμε εξετάζοντας την εξέγερση του 1960, την πρώτη κορύφωση του μακρού '68. Το «Άμπο» ήταν το στρατιωτικό σύμφωνο του 1951 που είχε σχεδιαστεί για να υποχρεώσει την Ιαπωνία να συνδράμει στις στρατιωτικές επεμβάσεις της Αμερικής. Εκτός από την παραχώρηση του εδάφους της για την εγκατάσταση στρατιωτικών βάσεων, η Ιαπωνία παρήγαγε επίσης διάφορα

2. Η περιοδολόγηση του «μακρού '68 της Ιαπωνίας» προέρχεται από το κείμενο «Revolution and Retrospection», τον πρόλογο του Γκάβιν Γουόκερ (Gavin Walker) στο βιβλίο *The Red Years – Theory, Politics and Aesthetics in the Japanese '68* (Verso, 2020): «τα “κόκκινα χρόνια”, η Ιαπωνία του μακρού '68 – που θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε ως το μακρύτερο '68 στην υφήλιο εκτεινόμενο από το 1960 έως το 1973, ή ακόμα πιο emphatic από το 1955 έως το 1973».

εξαρτήματα όπλων κατά τη διάρκεια των πολέμων στην Κορέα και το Βιετνάμ. Αυτή η υποταγή βοήθησε τη χώρα να ανακάμψει γρήγορα από την καταστροφή του πολέμου και να κινηθεί προς μια καταναλωτική, μιντιακή κοινωνία. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το μακρύ '68 συνέπεσε με μια δεκαετία ριζικών κοινωνικών αλλαγών που σημαδεύτηκαν από αυτό που η κυβέρνηση εξυμνούσε ως «υψηλή οικονομική ανάπτυξη». Οι κοινωνικές κοινωνικές σχέσεις του παρελθόντος διαλύθηκαν από την εκβιομηχάνιση και την ανάπτυξη: οι αγρότες που είχαν χάσει τα μέσα διαβίωσής τους αναζητούσαν ολοένα και περισσότερο εργασία στις πόλεις, ενώ οι φοιτητές είδαν την κοινωνική τους θέση να πέφτει από τη θέση της εθνικής ελίτ στη θέση του καταναλωτή σε μια μαζική κοινωνία σαν όλους τους υπόλοιπους.

Με παρόμοιο τρόπο, η φύση των εξεγέρσεων άλλαξε επίσης κατά τη διάρκεια του μακρού '68. Σε αυτό το διάστημα, βλέπουμε μια μετατόπιση από τις εθνικές κινητοποιήσεις του 1960 ενάντια στην ηγεμονία των ΗΠΑ και την ιαπωνική κυβέρνηση ως μαριονέτα της, στις μαζικές εξεγέρσεις ενάντια στις ίδιες δυνάμεις κατά την κλιμάκωση του πολέμου του Βιετνάμ που οδήγησε στο 1968. Ενώ οι κινητοποιήσεις του 1960 κατά του συμφώνου Άμπο κινούνταν από μια εθνικιστική δυναμική προς την κατεύθυνση της ανεξαρτησίας από την Αμερική, οι αγώνες στα τέλη της δεκαετίας του 1960 στόχευαν σε μια παγκόσμια επανάσταση κατά του ιμπεριαλισμού και του σταλινισμού. Σε αυτή τη σημαντική metamόρφωση βλέπουμε ένα πέρασμα από ένα συγκεντρωμένο, μαζικό γεγονός σε έναν συντονισμό αποκεντρωμένων, μοριακών γεγονότων. Αυτές οι πολώσεις του αγώνα γεννήθηκαν από την αλληλεπίδραση μεταξύ μιας εξεγερμένης μαζικής σωματικότητας και των επαναστατικών ομάδων, που

αντηχούσαν και συγκρούονταν σε «σχισμογενετικές διαδικασίες» ήδη από τη γέννηση της πρώτης νέας αριστερής σχέτας, δηλαδή της Κομμουνιστικής Λίγκας, γνωστής και ως Μπουντ.³

3. Για να γίνει κατανοητή αυτή η εξέλιξη, είναι χρήσιμη η έννοια της «σχισμογένεσης» που επινόησε ο Γκρέγκορι Μπέιτσον (Gregory Bateson). Ο εν λόγω ανθρωπολόγος εισήγαγε αυτόν τον όρο τη δεκαετία του 1930, αναφερόμενος στον κοινωνικό σχηματισμό μεταξύ των φυλών λάτμουλ (Iatmul) της Νέας Γουινέας. Διεξήγαγε εθνογραφικές παρατηρήσεις σχετικά με τη διαφοροποίηση της ενδυμασίας, της συμπεριφοράς και της συναισθηματικής έκφρασης μεταξύ ομάδων γυναικών και ομάδων ανδρών. Εντόπισε δύο μορφές διαφοροποίησης: (Α) τη συμπληρωματική σχισμογένεση και (Β) τη συμμετρική σχισμογένεση. Η πρώτη, που παρατηρείται συχνά μεταξύ ανδρών και γυναικών, τείνει προς την υποταγή. Η δεύτερη, που παρατηρείται κυρίως μεταξύ ανδρών, τείνει να προκαλεί αέναο ανταγωνισμό. (Προσδιορίζει επίσης μια τρίτη επιλογή για την αποφυγή αυτών των καταστάσεων: την «αμοιβαιότητα», μια εξισορρόπηση μέσω της ανταλλαγής ρόλων και της εδραίωσης ενός «σταθερού επιπέδου [πλατώματος] έντασης», ως τρόπο για την αποφυγή της κλιμάκωσης των εντάσεων [του οργανισμού, του πολέμου, του σημείου κορύφωσης] που παρατηρείται στην κουλτούρα του Μπαλί.) Και οι δύο περιπτώσεις διαφοροποίησης εντοπίζονται σε διαφορετικές «τάξεις μεγέθους» κοινωνικότητας –στα άτομα, τις τάξεις, τα φύλα, τις γενιές, τους πολιτισμούς και τα έθνη-κράτη– στις οποίες και οι δύο πλευρές διαφοροποιούνται η μία από την άλλη, προσπαθώντας να γίνουν όλα όσα δεν είναι ο αντίπαλος. Βλέπε Gregory Bateson, *Naven*, Stanford University Press, 1958, σ. 171, 197· και *Steps to an Ecology of Mind*, The University of Chicago Press, 1972, σ. 61, 72. Η έννοια «σταθερό επίπεδο [πλάτωμα] έντασης» υιοθετήθηκε αργότερα από τους Ζιλ Ντελέζ και Φελίξ Γκουαταρί στο έργο τους *Καπιταλισμός και Σχιζοφρένεια. Χίλια Πλατώματα*, Πλέθρον, 2017, σ. 38. Βλέπε επίσης David Graeber και David Wengrow, *The Dawn of Everything*, Farrar, Straus and Giroux, 2021, σ. 56, 58. (σ.τ.μ.) Συμπληρωματικά να αναφέρουμε ότι, ο Μπέιτσον περιέγραψε την έννοια της «σχισμογένεσης»

Η Μπουντ ιδρύθηκε το 1958 από νε-
αρά μέλη του Κομμουνιστικού Κόμματος
Ιαπωνίας (ΚΚΙ) που δραστηριοποιούνταν
στην Πανιαπωνική Ομοσπονδία Αυτοδι-
οικούμενων Ενώσεων Φοιτητών (Ζένγκα-
κουρεν), τα οποία εγκατέλειψαν το κόμμα
μετά τη διαφωνία τους με τη μεταστροφή
του στον κοινοβουλευτισμό το 1955, σε
συνδυασμό με τη σοβιετική επέμβαση που
ακολούθησε την εξέγερση στην Ουγγαρία
τον επόμενο χρόνο. Το 1960, το Εθνικό
Συμβούλιο για την Αποτροπή της Ανα-
θεώρησης του Άμπο συγκροτήθηκε από
έναν συνασπισμό του ΚΚΙ, του Σοσιαλι-
στικού Κόμματος Ιαπωνίας (ΣΚΙ), του Γε-
νικού Συμβουλίου Συνδικάτων (Sōhyō) και
της Ζένγκακουρεν, μεταξύ πολλών άλλων
οργανώσεων. Πάνω απ' όλα, όλο και πε-
ρισσότεροι πολίτες συμμετείχαν στις δια-
μαρτυρίες στους δρόμους. Υπό την ηγεσία
της Μπουντ, η Ζένγκακουρεν κατάφερε
να ηγηθεί του κινήματος, επικρατώντας
επί του ΚΚΙ. Ωστόσο, στην κορύφωση των
κινητοποιήσεων, το ίδιο το κίνημα ξεπερά-
στηκε από τις μάζες, οι οποίες αυθόρμητα
εισέβαλαν και κατέλαβαν το κτίριο του
Εθνικού Κοινοβουλίου στο Τόκιο. Η ανεξέ-
λεγκτη ενέργεια του εξεγερμένου πλήθους

παρατηρώντας σε ανθρωπολογικές μελέτες γει-
τονικές φυλές, γείτονες εν γένει, ανθρώπους σε
κοντινές, πολύ στενές σχέσεις. Η έννοια αυτή
μας παραπέμπει άμεσα στην έννοια του φθόνου.
Στη συμπληρωματική σχισμογένεση οι σχέσεις
που διαμορφώνονται είναι κυριαρχία-υποταγή,
αρωγή-εξάρτηση, επιδειξιομανία-ηδονοβλεψία.
Στη συμμετρική σχισμογένεση υπάρχει αντι-
παλότητα, ανταγωνισμός. Αυτό που έχει εν-
διαφέρον είναι ότι ο Μπέιτσον γράφοντας για
τη σχισμογένεση, επέστρεψε στο ενδοψυχικό,
σε «ενορμήσεις» και «ερωτικές σχέσεις». Ανα-
φέρθηκε σε «ερωτογενείς ζώνες», «οργασμό»,
Έρωτα και Πόλεμο. Περισσότερες πληροφορίες
στην ιστοσελίδα: [https://hestafta.org/journal/
systemic-thinking-psychotherapy/issue/21/
diadrastikos-fthonos-sti-zoi-toy-zeygoys-apo-
tin-oresteia-sto-paron](https://hestafta.org/journal/systemic-thinking-psychotherapy/issue/21/diadrastikos-fthonos-sti-zoi-toy-zeygoys-apo-tin-oresteia-sto-paron).

σόκαρε τα μέλη της Μπουντ, τα οποία εί-
χαν εμπιστοσύνη στην ικανότητά τους να
κατευθύνουν το κοπάδι.⁴

Μετά από αυτή την εμπειρία, η
Μπουντ διασπάστηκε σε τρία κομμάτια, τα
οποία εξέφραζαν διαφορετικές εκτιμήσεις
των γεγονότων. Η ρήξη πυροδότησε μια
σχισμογενετική διαδικασία στο εσωτερικό
της νέας αριστεράς, από την οποία προέκυ-
ψαν διάφορες σχέτες και ομάδες.

Το 1956 ιδρύθηκε επίσης από τρο-
τσικιστές διανοούμενους μια άλλη πρώιμη
οργάνωση της νέας αριστεράς, η Επανα-
στατική Κομμουνιστική Ένωση (Κακουκί-
οντο). Σε αντίθεση με το προσανατολισμένο
στη δράση ρεύμα της Μπουντ, η Κακουκί-
όντο ήταν μικρότερη και πιο προσεκτική,
αλλά αποφασισμένη να δημιουργήσει μια
συνθετική κομματική οργάνωση λενινιστι-
κού τύπου. Μετά τον κατακερματισμό της
Μπουντ σε τρία κομμάτια, η Κακουκίοντο
απορρόφησε δύο εξ αυτών και έγινε η με-
γαλύτερη σχέση. Ωστόσο, το 1963, η ίδια
η Κακουκίοντο διασπάστηκε στα δύο, με
αποτέλεσμα να προκύψουν η Φράξια του
Πυρήνα (Chūkaku-ha) και η Επαναστατική
Μαρξιστική Φράξια (Kakumaru-ha). Αυτή

4. Στο έργο του *Περί Εξέγερσης* [Hanran Ron] ο Χιρόσι Ναγκασάκι, βασικό μέλος του πυρήνα της Μπουντ στο Πανεπιστήμιο του Τόκιο κατά τη διάρκεια του αγώνα κατά του Άμπο το 1960, ανέπτυξε μια θεωρία επαναστατικής πολιτικής που έχει τις ρίζες της στην οδυνηρή εμπειρία της Μπουντ. Αμφισβητώντας την ιστορική αναγκαιότητα της επανάστασης, ο Ναγκασάκι τονίζει τη σημασία του γεγονότος της αυθόρμητης εξέγερσης. Αυτή η θέση ήταν που γεφύρωσε τις δύο εξεγερσιακές κορυφώσεις κατά τη διάρκεια του μακρού '68, από το πολιτικό κίνημα για την εθνική χειραφέτηση το 1960 μέχρι την άναρχη εξέγερση ετερόκλητων δυνάμεων στα τέλη της δεκαετίας του 1960. Βλέπε Hiroshi Nagasaki, *On Insurrection*, Gōdō Shuppan, 1969.

η διάσπαση θα εγκαινίαζε την πιο σκληρή φάση της *uchigeba* [φραξιονιστικής πάλης] στη δεκαετία του 1970.

Όταν εξετάζουμε τις σχέτες της νέας αριστεράς της Ιαπωνίας, γίνεται πάντοτε εμφανής ο προβληματικός χαρακτήρας της ρητορικής τους πρακτικής. Καθώς περνούν τα χρόνια, γίνεται όλο και πιο αισθητό το χάσμα ανάμεσα σε αυτά που έλεγαν και σε αυτά που έκαναν, ανάμεσα στους υψηλούς στόχους που διακήρυσσαν και στη μεταβατική κατάσταση με την οποία έπρεπε να αναμετρηθούν. Σε αυτό ακριβώς έγκειται η *εμπειρία* που επιδιώκουμε να κατανοήσουμε.

Παρά την ιδεολογική τους ποικιλομορφία, οι σχέτες της νέας αριστεράς αντιτάχθηκαν εξίσου στο ΚΚΙ, το οποίο διατήρησε την ηγεμονία του στα εργατικά συνδικάτα και τα λαϊκά κοινωνικά κινήματα. Αυτή η δευτερεύουσα θέση τις οδήγησε στο να ανταγωνίζονται πεισματικά η μία την άλλη στην αναζήτηση μιας μοναδικής ιδέας και ενός προγράμματος για την επανάσταση –ενός επαναστατικού κόμματος– ένα καθήκον που το ΚΚΙ δεν είχε καταφέρει να εκπληρώσει. Η σχισμογένεση αυτών των σχέτων αναπτύχθηκε παράλληλα με τη θεωρητική τους παραγωγή προς αυτόν τον στόχο. Έτσι, υιοθέτησαν μαρξιστικές θεωρίες όλων των ειδών, αναπτύσσοντάς τις με τον δικό τους τρόπο. Υπήρξαν φάσεις κατά τις οποίες εστίασαν στην αλλοτρίωση, την πραγματοποίηση, την τεχνική και την παγκοσμιότητα, βασιζόμενες πάντα σε πολιτικές και οικονομικές θεωρητικοποιήσεις που αντλήθηκαν από το *Κεφάλαιο* (ιδίως αυτές του Ούνο Κόζο). Αυτές οι θεωρίες έχουν αξία καθεαυτές· ωστόσο, οι σχέτες της νέας αριστεράς τις υιοθέτησαν με μοναδικό σκοπό τη δημιουργία μιας μεγάλης τελεολογίας από την οποία θα μπορούσαν να συνάγουν τους κομματικούς στόχους και

να κινητοποιήσουν τους εργαζόμενους και τους φοιτητές για την πραγμάτωσή τους. Με αυτόν τον τρόπο, η επιθυμία για τον μετασχηματισμό του κόσμου, της κοινωνίας και της ζωής που σίγουρα τροφοδότησε τη θέληση για εξέγερση των ετερογενών ανταγωνιστικών ομάδων αποτυπώθηκε μονοσήμαντα σε δογματικά συνθήματα, αντί να δημιουργηθεί ένας συλλογικός λόγος για τη χειραφέτηση χρησιμοποιώντας τη θεωρία μόνο ως μια ρυθμιστική κατευθυντήρια γραμμή.

Παρ' όλα αυτά, η ικανότητα των σχέτων της νέας αριστεράς να κινητοποιούν εργαζόμενους και φοιτητές για δράση ήταν αναμφίβολα αξιοσημείωτη. Το μακρύ '68 ήταν εμφανώς η εποχή των μαρξιστικών ιδεολογιών, που καυχιόταν για το θέαμα των παρατεταγμένων σειρών αγωνιστών με χρωματιστά κράνη οι οποίοι συγκρούονταν με τα MAT λίγο πολύ παντού. Υπήρχε όμως και μια άλλη, λιγότερο ορατή, αλλά αναμφισβήτητα πιο κρίσιμη δυναμική, δηλαδή το μη σχεταριστικό, αντιπρωτοποριακό ρεύμα. Από πολλές απόψεις, ήταν η αλληλεπίδραση μεταξύ σχεταριστών και μη σχεταριστών που έδωσε τελικά στο μακρύ ιαπωνικό '68 τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του. Όπως θα δούμε, αυτή η αλληλεπίδραση υλοποίησε μια ασύμμετρη σχέση μεταξύ δύο διαφορετικών μορφών ισχύος, του *μιλιταρισμού* και της *μαχητικότητας*, η οποία τροφοδότησε μια ενιαία δυναμική εξέγερσης.

Το 1960 ήταν η χρονιά μιας ακόμα σημαντικής εξέγερσης: της εργατικής σύγκρουσης στο ορυχείο Μίικε (Miike) στο βόρειο Κιούσου (Kyushu). Έγιναν μαζικές απολύσεις στη βιομηχανία εξόρυξης άνθρακα, η οποία είχε τροφοδοτήσει τη ραχοκοκαλιά του εκσυγχρονισμού της Ιαπωνίας, αλλά η οποία τώρα βρισκόταν σε ύφεση μετά τη στροφή της βιομηχανικής δομής από τον άνθρακα στο πετρέλαιο. Παρόλο

που η σύγκρουση πραγματοποιήθηκε σε μια βιομηχανία που ήταν προφανώς σε παρακμή, ο αγώνας των ανθρακωρύχων προσέλκυσε με επιτυχία δυνάμεις από όλη την αριστερά, η οποία αναφερόταν σε αυτόν με βαρύγδουπους όρους ως αντιπαράθεση μεταξύ της *συνολικής εργασίας* και του *συνολικού κεφαλαίου*.

Ήταν αυτός ο αγώνας στον οποίο αναπτύχθηκε το ρεπερτόριο τακτικών που θα γινόταν το μοντέλο για τον αντι-πρωτοποριακό, αντιεξουσιαστικό ριζοσπαστισμό, σε αντίθεση με το *modus operandi* της νέας αριστεράς. Αν το κίνημα του 1960 κατά του Άμπο κινητοποίησε τις μάζες των πόλεων της ιαπωνικής κοινωνίας των πολιτών, η βάση της απεργίας των ανθρακωρύχων ήταν ένα πολυεθνικό προλεταριάτο που περιλάμβανε όχι μόνο Ιάπωνες αλλά και κατοίκους της Οκινάουα και Κορεάτες. Οι κοινότητες των ανθρακωρύχων έγιναν έτσι μια βάση επικοινωνίας για την κατώτερη τάξη της Άπω Ανατολής, η οποία ζούσε στη σκιά της ιαπωνικής ευημερίας. Οι οργανώσεις του αγώνα των ανθρακωρύχων ήταν συνυφασμένες με την καθημερινή τους ζωή και τις κοινότητές τους. Αυτή ήταν μια περίπτωση όπου η άνοδος και η παρακμή του κινήματος καθόριζε τους όρους για την επιβίωση ή τον αφανισμό της κοινότητας καθεαυτής.

Ο αγώνας στο Μίικε κατέληξε σε μια σειρά από συμπλοκές, που εν μέρει προκλήθηκαν από τον ιεραρχικό διαχωρισμό μεταξύ μόνιμων και προσωρινών εργατών. Σε μια προσπάθεια να ξεπεραστεί αυτή η ήττα, μια ομάδα εργατών γύρω από τον ποιητή και θεωρητικό Γκαν Τανιγκάβα (Gan Tanigawa) στο ορυχείο Τάισο (Taishō) οργάνωσε μια αναρχική συλλογικότητα, που ονομάστηκε Ομάδα Δράσης του Τάισο, μέσα στο επίσημο συνδικάτο ανθρακωρύχων που ανήκε στο Γενικό Συμβούλιο Συνδικάτων

(Sōhyō).⁵ Χρησιμοποιώντας την οργάνωση με βάση τις ομάδες συγγένειας αλλά και έξυπνες τακτικές διατάραξης της παραγωγής, η ομάδα επέκτεινε τη σύγκρουση για τους μισθούς πέρα από τον συμβιβασμό που επεδίωκαν τα επίσημα συνδικάτα και τελικά δημιούργησε μια αυτόνομη κοινότητα ανέργων σε ένα βουνό εξόρυξης άνθρακα που βρισκόταν σε διαδικασία σταδιακής εγκατάλειψης. Για πολλούς επαναστάτες που είχαν νιώσει ηττημένοι από το κύμα καταστολής του αγώνα κατά του Άμπο το 1960, αυτός ο αγώνας τους προσέφερε ένα νέο συναρπαστικό μοντέλο οργάνωσης που θα διαρκούσε μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1960.

Ο Τανιγκάβα ήταν επίσης συνιδρυτής του *Circle Village*, ενός περιοδικού που συγκέντρωνε τις φωνές των κοινοτήτων των ανθρακωρύχων –όχι μόνο των εργατών αλλά και των οικογενειών τους– σε όλο το βόρειο Κιούσου, μαζί με τις φεμινίστριες συγγραφείς Καζούε Μορισάκι (Kazue Morisaki) και Μίτσικο Ισιμούρε (Michiko Ishimure), οι οποίες θα έπαιζαν καθοριστικό ρόλο στους αγώνες για την απελευθέρωση των γυναικών και στο κίνημα κατά της

5. Ο Γκαν Τανιγκάβα (1923-1995) ήταν σημαντικός ποιητής και πολιτικός οργανωτής κατά τις αρχές της δεκαετίας του '60. Έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο στη σύνδεση μεταξύ των αγώνων του '60 κατά του Άμπο και των αγώνων των ανθρακωρύχων. Στο κείμενο που έγραψε το 1956 με τίτλο «Υπάρχει μια πηγή» (*Genten ga sonzaishuru*), επισημαίνει ότι η πηγή ενέργειας για την αλλαγή της κοινωνίας και του κόσμου υπάρχει στις κοινότητες των χωριών, καθώς «το προ-προλεταριάτο» που κατοικεί εκεί είναι ο πραγματικός φορέας του επαναστατικού αγώνα. Η θέση αυτή επικρίθηκε αργότερα ως ρομαντική οπισθοδρόμηση από αρκετούς ακροαριστερούς ιδεολόγους στα τέλη της δεκαετίας του '60. Αλλά η σκέψη και η πρακτική του συνεχίζει να αποτελεί αντικείμενο θαυμασμού από πολύ κόσμο μέχρι σήμερα.

μόλυνσης τα επόμενα χρόνια.⁶ Το περιοδικό ήταν μέρος του ευρύτερου εγχειρήματος Circle Movement, το οποίο αποσκοπούσε στη δημιουργία κοινού εδάφους μεταξύ των ετερόκλητων εργατών σε ολόκληρη την Ιαπωνία, διευκολύνοντας την επικοινωνία τους μέσω της πολιτιστικής παραγωγής. Με αυτούς τους ποικίλους τρόπους, αυτή η ρητορική πρακτική ερχόταν σε πλήρη αντίθεση με εκείνη των σχέτων της νέας αριστεράς: αντί για προστακτικά συνθήματα που αποσκοπούσαν στην πρόκληση μονόπλευρης κινητοποίησης, παρήγαγε μια γνήσια συλλογική έκφραση υπέρ της αυτοχειραφέτησης και της αυτονομίας.

Εν τω μεταξύ, τα μαχόμενα άτομα και ομάδες σε ολόκληρη την Ιαπωνία συντονίστηκαν με τον αγώνα των ανθρακωρύχων. Πολυάριθμες ομάδες συγγένειας ξεκίνησαν δυναμικές δράσεις και εκδοτικά εγχειρήματα, συμπεριλαμβανομένου του σαμποτάζ μιας τράπεζας στο Τόκιο που εξυπηρετούσε τις μεταλλευτικές βιομηχανίες στο Κιούσου (από το Μέτσω Δράσης του Τόκιο) και τη διάδοση πληροφοριών (από την Revolt Co.) σχετικά με τους αγώνες των μειονοτήτων και τις επαναστάσεις στον Τρίτο Κόσμο.

6. Η Καζούε Μορισάκι (1927-2022) ήταν ποιήτρια και συγγραφέας. Συμμετείχε στο περιοδικό *Circle Village* και στον αγώνα των ανθρακωρύχων του Τάισο με τον Τανιγκάβα. Έγραψε πολλά βιβλία, αποτυπώνοντας τη ζωή των κοινοτήτων των ανθρακωρύχων και τη ζωή των ντόπιων γυναικών, συμβάλλοντας σημαντικά στο κίνημα απελευθέρωσης των γυναικών. Η Μισίκο Ισιμούρε (1927-2018) ήταν επίσης μέλος του *Circle Village* μαζί με τους Τανιγκάβα και Μορισάκι. Στη συνέχεια, ενεπλάκη στον αγώνα κατά της χημικής βιομηχανίας Chisso υποστηρίζοντας τα θύματα δηλητηρίασης από υδράργυρο στη γενέτειρά της, τη Μιναμάτα (Minamata), ένα ψαροχώρι στον νομό Κουμαμότο (Kumamoto) του Κιούσου. Η περιοχή είναι διεθνώς γνωστή για τον υψηλό αριθμό δηλητηριάσεων από υδράργυρο, μια ασθένεια που έχει γίνει γνωστή στην Ιαπωνία ως νόσος Μιναμάτα.

Αυτές οι πρακτικές δημιούργησαν εγκάρσιες συνδέσεις μεταξύ διάφορων κινημάτων που εκτείνονταν από το Κιούσου μέχρι το Τόκιο και την Ανατολική Ασία αλλά και πέρα από αυτήν, υπερβαίνοντας την εθνική επικράτεια της Ιαπωνίας.

Μιλιταρισμός και μαχητικότητα

Κατά τη διάρκεια των ετών 1967, 1968 και 1969, παράλληλα με την άνοδο των κινημάτων κατά του πολέμου του Βιετνάμ, οι αγώνες των φοιτητών, των εργατών, των αγροτών, των καλλιτεχνών και των πολιτών γέννησαν μια άνευ προηγουμένου αντιπολιτευτική δυναμική κατά του μεταπολεμικού καθεστώτος της Ιαπωνίας, το οποίο οι σχέτες της νέας αριστεράς είχαν χαρακτηρίσει ως «ιαπωνικό ιμπεριαλισμό». Μια γιγαντιαία αμοιβαία ενίσχυση μεταξύ των λαϊκών κινημάτων –συμπεριλαμβανομένου του κινήματος των αγροτών της Σανριζούκα (Sanrizuka) ενάντια στην κατασκευή του αεροδρομίου Ναρίτα (Narita), της εναντίωσης του λαού της Οκινάουα στις στρατιωτικές βάσεις των ΗΠΑ, της άγριας απεργίας των εργατών του Εθνικού Σιδηροδρόμου, των καταλήψεων των πανεπιστημίων από τους φοιτητές και μιας συνάθροισης διαφόρων πρωτοβουλιών κατά του πολέμου του Βιετνάμ– συνέβαλε σε μια πολυμερή εξεγερσιακή διαδικασία. Σε ολόκληρη τη μητρόπολη πραγματοποιούνταν μικρότερες και μεγαλύτερες ταραχές.

Μια διάσταση που διαφοροποιούσε ξεκάθαρα την αναταραχή στα τέλη της δεκαετίας του 1960 από εκείνη του 1960 ήταν η σκόπιμη ριζοσπαστικοποίηση της ισχύος, η οποία πήρε δύο διαφορετικές κατευθύνσεις. Σε πολλές περιπτώσεις, συνέβαλε σε μια έξαρση του *μιλιταρισμού* μεταξύ των σχέτων της νέας αριστεράς, τόσο σε επίπεδο οπλισμού όσο και σε επίπεδο μορ-

φής οργάνωσης, καθώς οι ομάδες αυτές προσπαθούσαν να προετοιμαστούν για να αντιμετωπίσουν το κράτος και να καταλάβουν την εξουσία. Από την άλλη πλευρά, υπήρξε μια προσπάθεια ενδυνάμωσης της *μαχητικότητας* για την καλλιέργεια της αυτονομίας της ζωής, της κοινότητας και του αγώνα, η οποία παρατηρήθηκε σε τοπικούς αγώνες, όπως στις κοινότητες των ανθρακωρύχων και στην κοινότητα των αγροτών στη Σανριζούκα.

Το όνομα Σανριζούκα είναι γνωστό διεθνώς, καθώς έχει συχνά συνδεθεί με πιο πρόσφατους αγώνες γύρω από τη γη εκτός Ιαπωνίας, όπως η ZAD στη Notre-Dame-des-Landes, μεταξύ άλλων.⁷ Το αποκορύφωμα των προσπαθειών των αγροτών να διαταράξουν την κατασκευή του αεροδρομίου Ναρίτα από το κράτος διήρκεσε από το 1966 έως το 1968. Το 1967, οι αγρότες ήταν πλέον αποφασισμένοι να κόψουν τους δεσμούς τους με το ΚΚΙ και να συνεργαστούν με τις σχέτες της νέας αριστεράς. Η συνεργασία τους δημιούργησε έτσι ένα ενιαίο κίνημα που εδραζόταν σε μια συγκεκριμένη σχέση με την κοινότητα των αγροτών, και το οποίο ήταν σε θέση να αναπτύξει δημιουργικές τακτικές με ευρύ φάσμα έντασης. Ο κύριος φορέας του αγώνα ήταν πάντα οι αγρότες, οι οποίοι αυτοοργανώνονταν ανάλογα με τη σύνθεση της κοινότητάς τους: ομάδες συγγένειας ηλικιωμένων, νέων, μητέρων, παιδιών κ.ο.κ.⁸ Ενώ οι κύριες ομάδες των σχέτων της νέας αριστεράς παρενέβαιναν απέξω κατά τη διάρκεια συγχρο-

σμένων δράσεων, ορισμένοι ακτιβιστές της νέας αριστεράς εγκατέλειψαν την πόλη και εγκαταστάθηκαν στην κοινότητα. Τις στιγμές της κρίσιμης αντιπαράθεσης, η κοινότητα των αγροτών έγινε τόπος συνάντησης για κάθε είδους ριζοσπαστικές ομάδες και ακτιβιστές.

Το αποφασιστικό σημείο είναι ότι βλέπουμε εδώ μια μαχητική κοινότητα με την ικανότητα να φιλοξενεί πολλαπλές, κατά τα άλλα αποκλίνουσες ή συγκρουόμενες ομάδες με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να αγωνίζονται δίπλα-δίπλα. Αυτές ήταν ικανότητες που οι ίδιες οι милитарιστικές σχέτες δεν μπορούσαν ποτέ να συλλάβουν.⁹ Όπως το βλέπουμε, ο *μιλιταρισμός* σφυρηλατεί στρατιές εργατών, φοιτητών και άλλων (πολεμική μηχανή) σε μια ιεραρχική οργάνωση μέσω μιας πειθαρχικής κανονικοποίησης της γλώσσας, της συμπεριφοράς, του σώματος και των σχέσεων, προκειμένου να αντιμετωπίσει την κρατική εξουσία ως τον συμμετρικό του αντίπαλο. Αντίθετα, η *μαχητικότητα* εκφράζει ένα ηθικό μέτρο ισχύος που κατευθύνεται αντίθετα προς τον εμπλουτισμό και την ενδυνάμωση της αυτονομίας. Η τελευταία τείνει να αντιμετωπίσει την κρατική εξουσία ασύμμετρα, αξιοποιώντας ως όπλο τον βióκοσμο με την πλήρη έννοια του: τη σωματικότητα, την αναπαραγωγή και την κοινοτικότητα. Αυτή η ασυμμετρία μπορεί να συμπεριλάβει ένα φάσμα μορφών ισχύος στο εσωτερικό της,

7. Για παράδειγμα, βλ. τα κείμενα της Kristin Ross σχετικά με τα La ZAD, No-TAV και Les Soulèvements de la Terre στο *La forme-Commune - La lutte comme manière d'habiter*, La Fabrique Editions, 2023.

8. Δείτε τη γνωστή σειρά ντοκιμαντέρ του Σινσούκε Ογκάβα (Shinsuke Ogawa) και της ομάδας παραγωγής που διευθύνει, *Sanrizuka-Heta Village* (1973).

9. Για να είμαστε ξεκάθαροι, πάντως, το ίδιο το κίνημα των αγροτών βίωσε εσωτερικές συγκρούσεις αργότερα, στις αρχές της δεκαετίας του 1980. Για παράδειγμα, βλέπε William Andrews, «Sanrizuka: The Struggle to Stop Narita Airport» (διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://throwoutyourbooks.wordpress.com/2014/02/11/narita-airport-protest-movement-sanrizuka/>) και το βιβλίο των David E. Apter και Nagayo Sawa, *Against the State. Politics and Social Protest in Japan*, Harvard University Press, 1984.

από συγκρουσιακές πρωτοβουλίες έως πιο χαριστικές χειρονομίες.¹⁰

Αυτή η δύναμη της μαχητικότητας παρατηρήθηκε και στις φοιτητικές οργανώσεις. Όπως είδαμε, στην εξέγερση κατά του Άμπο το 1960 πρωτοστάτησε η Ζένγκακουρεν, η οποία ήταν μια εθνική ένωση αντιπροσωπευτικών επιτροπών με επίσημα παραρτήματα σε πολλά πανεπιστήμια. Παρέχοντας στους φοιτητές χώρο και χρήματα για εξωδιδακτικές δραστηριότητες, έγινε γρήγορα το κύριο πεδίο για έναν εδαφικό πόλεμο μεταξύ των σχέτων της νέας αριστεράς, καθώς και της Δημοκρατικής Ένωσης Νεολαίας (Minsei), της οργάνωσης νεολαίας του ΚΚΙ. Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1960, τα τμήματα Ζένγκακουρεν σε κάθε πανεπιστήμιο είχαν υπαχθεί στην κυριαρχία μιας συγκεκριμένης σχέτας της νέας αριστεράς ή της Minsei. Ως απάντηση, δημιουργήθηκε μια νέα ένωση φοιτητών – η Κοινή Επιτροπή Αγώνα Όλων των Πανεπιστημίων (Ζενκιότο/Zenkyōtō) – εμπνευσμένη από την Ομάδα Δράσης του Τάισο, η οποία αποτέλεσε ένα αναρχικό και αποκεντρωμένο δίκτυο για την αυτόνομη οργάνωση και δράση των φοιτητών. Διακηρύσσοντας ότι υπερβαίνει τους σεκταριστικούς

10. Η περαιτέρω διερεύνηση της προβληματικής γύρω από τον милитарισμό και τη μαχητικότητα θα μας οδηγούσε σε μια σειρά από δυαδικές σχέσεις που σχετίζονται τόσο με τη «γλώσσα» (προστακτικός λόγος έναντι συλλογικής έκφρασης) όσο και με την «οργάνωση» (το κόμμα με στόχο τη μαζική κινητοποίηση έναντι της ομάδας για τη δικτύωση των κοινοτήτων και των ομάδων συγγένειας). Αυτές οι αντιθέσεις αφορούν τελικά ένα ζεύγος εννοιών που οι Ζιλ Ντελέζ και Φελίξ Γκουαταρί διατύπωσαν ως έννοια του «μαζικού» [ή γραμμομοριακού κατά την επίσημη μετάφραση] (τάση για συγκέντρωση, συγκεντροποίηση και ολοποίηση) και του «μοριακού» (διασπορά, αποκέντρωση και μοναδικότητα). Ζιλ Ντελέζ και Φελίξ Γκουαταρί, *Καπιταλισμός και σχιζοφρένεια. Χίλια Πλατώματα*, ό.π.

διαχωρισμούς, ήταν ανεξάρτητη από κάθε σχέση της νέας αριστεράς, αλλά ανοιχτή στη συμμετοχή τους.¹¹ Αντιτάχθηκε στις αυξήσεις των διδασκτρων, στη διοικητική διαφθορά και στον ρόλο της ανώτατης εκπαίδευσης στην αναπαραγωγή της ταξικής ιεραρχίας. Κατά τη διάρκεια του 1968 και του 1969, το κίνημα Ζενκιότο εξαπλώθηκε αυθόρμητα σε ολόκληρη τη χώρα και πραγματοποίησε καταλήψεις και οδομαχίες σε πολλά πανεπιστήμια καθώς και σε ορισμένα λύκεια. Τα κατειλημμένα πανεπιστήμια και λύκεια έγιναν στη συνέχεια οι βάσεις για διάφορες δράσεις στους δρόμους, καθώς και για αυτοοργανωμένες διαλέξεις και εκδηλώσεις των φοιτητών.

Καθώς οι φοιτητικοί αγώνες έθεταν στο στόχαστρο τον ρόλο του πανεπιστημίου στην αναπαραγωγή των τάξεων, καλλιεργούσαν την αυτοκριτική (*jiko-hihan*) της διανοητικής/μικροαστικής τους ιδιότητας απέναντι στο προλεταριάτο. Ωστόσο, αυτή η αυτοκριτική περιλάμβανε επίσης ένα όραμα για τη δική τους απελευθέρωση, με την προσπάθεια να αποδομήσουν ένα εκπαιδευτικό σύστημα που αποτιμά μονοδιάστατα την ανθρώπινη ικανότητα. Το σύνθημα «αρνηθείτε το πανεπιστήμιο» συγχρονίστηκε έτσι με το «αρνηθείτε τον εαυτό σας». Ως εκ τούτου, το κίνημα Ζενκιότο ενσωμάτωσε μια ριζοσπαστική κριτική της εξουσίας/γνώσης στην ανώτατη εκπαίδευση και στην κοινωνία γενικότερα.

Όλα αυτά τα γεγονότα του μακρού '68 αναπτύχθηκαν παράλληλα με την αυξανόμενη διείσδυση των μέσων μαζικής ενημέρωσης – την έλευση της κοινωνίας του θεάματος. Καθώς τα γεγονότα του δρόμου και τα γεγονότα των μέσων ενημέρωσης

11. Οι σχέτες της νέας αριστεράς συμμετείχαν επίσης στις καμπάνιες του Ζενκιότο, με εξαίρεση την Kakumaru-ha, η οποία κράτησε αποστάσεις από αυτές, και τη Minsei, η οποία τις εμπόδιζε.

άρχισαν να συγχρονίζονται, τα γεγονότα των μέσων ενημέρωσης άρχισαν να απορροφούν τα γεγονότα του δρόμου, σε βαθμό που καμία δράση δεν ήταν αποτελεσματική αν δεν κυκλοφορούσε ως θέαμα στα μέσα ενημέρωσης. Ταυτόχρονα, καθώς η βαρύτητα της πολιτιστικής πολιτικής συνέχισε να αυξάνεται, οδήγησε στη δημιουργία ριζοσπαστικών καλλιτεχνικών κινήματων – θέατρο, χορός, κινηματογράφος, μουσική και εικαστικές τέχνες. Στις τέχνες, η πιο εξέχουσα τάση ήταν η επιστροφή στο σώμα και στον ερωτισμό του – σαν να μπορούσε το «πραγματικό» που είχε χαθεί να αναβιώσει μόνο μέσω του θεάματος. Ο ερωτικός συμβολισμός θεμάτων όπως το σεξ, η βία και το έγκλημα διαπερνούσε την επαναστατικότητα της αντικουλτούρας. Στον πρωτοποριακό τομέα των τεχνών, το πάθος για τη βία φетиχοποιήθηκε ιδιαίτερα στις κινηματογραφικές και λογοτεχνικές μορφές.¹² Αυτή η τάση ενθάρρυνσης της αύξησης της έντασης της αντιπαράθεσης με την κρατική εξουσία άρχισε στα τέλη της δεκαετίας του 1960, αλλά οι αρνητικές επιπτώσεις της δεν θα γίνονταν ουσιαστικά αισθητές πριν τη δεκαετία του 1970.

Uchigeba και αποκέντρωση

Για όλες τις ριζοσπαστικές ομάδες που συνεργάστηκαν για να την υλοποιήσουν, ο στόχος της εξέγερσης του 1970 κατά του Άμπο ήταν να διαταράξει και να ανατρέ-

12. Η τάση αυτή παρατηρήθηκε όχι μόνο μεταξύ των αριστερών καλλιτεχνών (π.χ. των σκηνοθετών Ναγκίσα Όσιμα [Nagisa Oshima] και Κότζι Γουακαμάτσου [Koji Wakamatsu]), αλλά και του φασίστα συγγραφέα Γιούκιο Μισίμα (Yukio Mishima), ο οποίος αυτοκτόνησε με χαράκιρι στην κορύφωση της άκρας επιτελεστικής απόπειρας πραξικοπήματος που έκανε το 1970. Βλέπε Jonathan Watts, «Dead writer's knife is in Japan's heart», *The Guardian*, 24 Νοεμβρίου 2000.

ψει τη Συνθήκη Ασφαλείας, ξεπερνώντας τα όρια της εξέγερσης του 1960. Αν και δεν ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες, η αποτυχία αυτή οφειλόταν στον γενικότερο χαρακτήρα της εξέγερσης στα τέλη της δεκαετίας του 1960, η οποία αντλούσε τη δυναμική της από τον συντονισμό μεταξύ ετερόκλητων δυνάμεων που ποτέ δεν κατάφεραν να συνενωθούν σε ένα ενιαίο κίνημα, όπως είχε συμβεί στο παρελθόν. Καθώς η δυναμική έπεφτε μετά την απογοητευτική κατάληξη της εξέγερσης, η εξεγερτική ορμή απορροφήθηκε από το κάλεσμα σε ένοπλο ξεσηκωμό από την πλευρά των στρατιωτικοποιημένων σχέτων.¹³ Κατά την ίδια περίοδο, εντάθηκε η uchigeba μεταξύ ορισμένων σχέτων, με αποτέλεσμα έναν παρατεταμένο σεχταριστικό πόλεμο που θα διαρκούσε για αρκετές δεκαετίες (συνεχίστηκε μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 2000) και είχε ως αποτέλεσμα περισσότερους από εκατό θανάτους και χιλιάδες βαριούς τραυματισμούς.

Η πιο έντονη σύγκρουση ξέσπασε μεταξύ της Chūkaku-ha και της Kakumaru-ha, πρώην συντροφικών κομματιών της Κακουκίοντο. Ενώ και οι δύο μοιράζονταν την πίστη στην κινητοποίηση των μαζών από την πρωτοπορία, η πρώτη έδινε έμφαση στη μαχητική δράση ενάντια στο κράτος, ενώ η δεύτερη έδινε έμφαση στην εδραίωση, την προστασία και την επέκταση της κομματικής οργάνωσης. Η σύγκρουσή τους ήταν η χειρότερη υλοποίηση της έννοιας του Μπέιτσον για τη «συμμετρική σχισμογένεση», η οποία, σε αντίθεση με τη «συμπλη-

13. Η απελπιστική κατάσταση εκφράστηκε με τον πιο σαφή τρόπο από το σύνθημα της Φράξιας του Κόκκινου Στρατού, «ένοπλος ξεσηκωμός πριν ωριμάσουν οι συνθήκες», το οποίο προέτρεπε όλους τους αγωνιστές να πάρουν τα όπλα, να οπλιστούν με πιστόλια και βόμβες, και να δημιουργήσουν μια επαναστατική κατάσταση εδώ και τώρα, αντί να την περιμένουν.

ρωματική σχισμογένεση» (που δημιουργεί υποταγή), προκαλεί αέναο ανταγωνισμό. Ως εκ τούτου, τροφοδότησαν έναν αέναο ανταγωνισμό για το ποιο θα είναι το ένα και μοναδικό Κόμμα.

Η Φράξια Κόκκινος Στρατός της Ιαπωνίας εμφανίστηκε το 1969 έπειτα από μια φραξιονιστική διάσπαση εντός της Μπουντ στην περιοχή Κανσάι. Λόγω της άμεσης επικέντρωσής της στον ένοπλο ξεσηκωμό, σύντομα έγινε ο κύριος στόχος της κρατικής καταστολής.¹⁴ Για λόγους επιβίωσης,

σχημάτισαν τον Ενωμένο Κόκκινο Στρατό (URA) με μια άλλη милитарιστική ομάδα, την Επαναστατική Αριστερή Φράξια του Κομμουνιστικού Κόμματος Ιαπωνίας.¹⁵ Αυτός ήταν ένας ασυνήθιστος συνδυασμός δύο διαφορετικών τάσεων, με την πρώτη διεθνιστική και τροτσκιστική και τη δεύτερη περισσότερο εθνικιστική και μαοϊκή. Σε ένα διαβόητο επεισόδιο, η URA κατέληξε να σκοτώσει δεκατέσσερα μέλη της κατά τη διάρκεια στρατιωτικής εκπαίδευσης, με τη μορφή πειθαρχικής ανάκρισης. Το 1971,

14. (σ.τ.μ.) Η Φράξια Κόκκινος Στρατός (Sekigunha) ήταν μια μαχητική κομμουνιστική οργάνωση που δραστηριοποιήθηκε στην Ιαπωνία από το 1968 έως το 1971. Ξεκίνησε ως μια μαχητική υπο-ομάδα που διασπάστηκε από τη μεγαλύτερη φοιτητική οργάνωση της νέας αριστεράς, τον Κομμουνιστικό Σύνδεσμο (Kyōsanshugisha Dōmei). Στις 5 Νοεμβρίου 1969, η αστυνομία εισέβαλε σε πανδοχείο στο ορεινό πέρασμα Νταϊμποσάτσου (Daibosatsu), βορειοδυτικά του Τόκιο, συλλαμβάνοντας 53 αγωνιστές φοιτητές (μεταξύ των οποίων και πολλά βασικά στελέχη του Κόκκινου Στρατού) οι οποίοι είχαν αρχίσει να εκπαιδεύονται στον ανταρτοπόλεμο. Παράλληλα κατάσχονται λεπτομερή σχέδια για σχεδιαζόμενες επιθέσεις εναντίον κυβερνητικών υπηρεσιών καθώς και της επίσημης πρωθυπουργικής κατοικίας. Έκτοτε τα υπόλοιπα μέλη της οργάνωσης πέρασαν στην παρανομία αναζητώντας τρόπο να «αποδράσουν» από την Ιαπωνία για να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους. Στις αρχές του 1970, το ηγετικό στέλεχος Τακάγια Σιόμι (Takaya Shiomi) άρχισε να καταστρώνει σχέδια για την αεροπειρατεία ενός ιαπωνικού αεροσκάφους, με την κωδική ονομασία «Επιχείρηση Φοίνικας», που θα επέτρεπε στα μέλη της ομάδας να πετάξουν στην Κούβα για να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους. Ωστόσο, λίγο πριν πραγματοποιηθεί η αεροπειρατεία, και συγκεκριμένα στις 15 Μαρτίου 1970, ο Σιόμι συνελήφθη τυχαία στο Κομαγκόμε (Komagome) του Τόκιο όταν τον πέρασαν για κοινό κλέφτη. Στις 31 Μαρτίου 1970, εννέα μέλη της Φράξιας Κόκκινος Στρατός, οπλισμένοι με σπαθιά κατάνα και αυτοσχέδιες βόμβες, κατέλαβαν την πτήση 351 της Japan Airlines από το Διεθνές Αεροδρόμιο

του Τόκιο, στο οποίο επέβαιναν 129 άτομα με στόχο να πάνε στην Κούβα και να εκπαιδευτούν εκεί. Όταν ενημερώθηκαν ότι το αεροσκάφος δεν είχε αρκετά καύσιμα για να φτάσει μέχρι την Κούβα, ανάγκασαν το πλήρωμα να πετάξει ως τη Φουκουόκα για να ανεφοδιαστούν με καύσιμα και αργότερα στο αεροδρόμιο Ικίμπο της Σεούλ, όπου αντάλλαξαν τους 129 επιβάτες τους με έναν μόνο όμηρο – τον Ιάπωνα Υπουργό Μεταφορών. Στη συνέχεια το αεροσκάφος πέταξε προς τη Βόρεια Κορέα, όπου οι αεροπειρατές το εγκατέλειψαν και τα μέλη του πληρώματος απελευθερώθηκαν. Οι αεροπειρατές έλαβαν πολιτικό άσυλο από τη βορειοκορεατική κυβέρνηση του Κιμ Ιλ Σουνγκ και αρκετοί από αυτούς εξακολουθούν να διαμένουν στη Βόρεια Κορέα. Ένας από τους εννέα αεροπειρατές ήταν και ο Μοριάκι Γουακαμπαγιάσι (Wakabayashi, ιδρυτικό μέλος του ιαπωνικού αβάν-γκαρντ ροκ συγκροτήματος Les Rallizes Dénudés). Ο Τακάγια Σιόμι, που εξέτισε σχεδόν 20 χρόνια φυλάκισης, υπό καθεστώς προφυλάκισης, για τον σχεδιασμό της αεροπειρατείας, υποστήριξε ότι οι αεροπειρατές δεν είχαν ποτέ την πρόθεση να πάνε στη Βόρεια Κορέα. «Η αεροπειρατεία ήταν επιτυχής, αλλά το αποτέλεσμα ήταν μια αποτυχία». «Πάντα σχεδιάζαμε να πάμε στην Κούβα, αλλά αυτό πλήγωσε την υπερηφάνεια της Βόρειας Κορέας. Όταν οι αεροπειρατές έφτασαν στην Πιονγκγιάνγκ, είπαν ότι ήθελαν να μείνουν. Αλλά αυτό ήταν ένα ψέμα. Δεν είχαν άλλη επιλογή».

15. Αν και δεν είχαν άμεση σχέση με το ΚΚΙ εκείνη την περίοδο, χρησιμοποίησαν το συγκεκριμένο όνομα για να τονίσουν την αυθεντικότητά τους ως το πραγματικό κομμουνιστικό κόμμα της Ιαπωνίας.

η ομάδα βρήκε το τέλος της σε μια ανταλλαγή πυροβολισμών με την αστυνομία.¹⁶ Το γεγονός αυτό σηματοδότησε την αρχή του τέλους της κομματικής πολιτικής στο επαναστατικό κίνημα της Ιαπωνίας.

Όταν ο πανεπιστημιακός αγώνας υπό την ηγεσία του Ζενκιότο έφτασε στο τέλος του, μετά τη συντριβή των καταλήψεων από τις αστυνομικές δυνάμεις, οι ριζοσπάστες φοιτητές που συμμετείχαν σε αυτές βρέθηκαν αντιμέτωποι με μια επιλογή: εγκαταλείπουμε τον αγώνα και επιστρέφουμε στην «κανονικότητα» ή εγκαταλείπουμε την ακαδημαϊκή μας καριέρα και αφιερώνουμε τη ζωή μας στην επανάσταση; Μεταξύ εκείνων που επέλεξαν τον δεύτερο δρόμο, η υποκειμενοποίησή τους ακολούθησε μια συγκεκριμένη διαδικασία αυτοδιάλυσης και ανασυγκρότησης που ξεκίνησε με την αυτοάρνηση (*jiko-hitei*) ως προέκταση της αυτοκριτικής (*jiko-hihan*). Μετά την εγκατάλειψη των πανεπιστημίων και των λυκείων, οι πρώην φοιτητές γίνονταν αγρότες, εργάτες ή στρατευμένοι επαναστάτες σε διάφορα πεδία λαϊκών αγώνων, όπως στη Σανριζούκα, στα γκέτο των μεροκαματιάρηδων (*yoseba*)¹⁷, όπως η Σάνια (Sanya)

16. Δείτε την ταινία: *United Red Army* (2007), σε σκηνοθεσία Κότζι Γουακαμάτσου. Η αφήγηση φέρεται να ακολουθεί πιστά το γεγονός, σε αντίθεση με τη δραματοποίηση που παρατηρείται σε άλλες ταινίες ή βιβλία.

17. (σ.τ.μ.) Yoseba: Περιοχές όπου μεροκαματιάρηδες συχνάζουν προς αναζήτηση εργασίας. Ο όρος «Yoseba» προήλθε αρχικά από το «Ninsoku Yoseba» στη νήσο Ισικάου (Ishikawa) στο Έντο (Edo) του Τόκιο, ένα ίδρυμα «αναμόρφωσης» αστέγων και αργότερα μικροεγκληματιών, το οποίο ιδρύθηκε το 1790. Υπάρχουν οι εξής κατηγορίες yosebas: Εκείνα που αναπτύχθηκαν μέσα στις παραδοσιακές παραγκουπόλεις (Καμαγκασάκι στην Οσάκα, Σάνια στο Τόκιο κ.λπ.) και εκείνα που αναπτύχθηκαν μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο (Kotobuki Town στη Γιοκοχάμα, Sasajima στη Ναγκόγια κ.λπ.). Περισσότερες πληροφορίες δίνονται στην ηλεκτρονική

στο Τόκιο και η Καμαγκασάκι (Kamagasaki) στην Οσάκα (Osaka) (περισσότερα για αυτό το θέμα αργότερα), στους αγώνες που έλαβαν χώρα στην Οκινάουα για την επιστροφή της εδαφικής της κυριαρχίας από τις ΗΠΑ στην Ιαπωνία ή διαφορετικά προς την κατεύθυνση της ανεξαρτησίας ή γίνονταν αντάρτες που πολεμούσαν σε μέτωπα εκτός Ιαπωνίας κατά του αμερικανικού ιμπεριαλισμού. Εν ολίγοις, σηματοδοτήθηκε μια αποκεντρωμένη διάχυση της επαναστατικής μαζικής σωματικότητας του μακρού '68 στην υφήλιο.

Μέσα σε αυτή τη μακροχρόνια διαδικασία διάχυσης, εμφανίστηκαν αρκετές υπερ-μαχητικές ομάδες που επιδίωξαν τη μέγιστη ένταση δράσης. Δύο ομάδες συγκεκριμένα –ο Ιαπωνικός Κόκκινος Στρατός (Nihon Sekigun) και το Ένοπλο Αντι-ιαπωνικό Μέτωπο Ανατολικής Ασίας (Higashi Ajia Hannichi Busō Sensen)¹⁸– αμφισβή-

διεύθυνση: <https://www.hurights.or.jp/archives/focus/section3/2019/03/kamagasaki-renewing-an-urban-poor-community.html>

18. (σ.τ.μ.) Το Ένοπλο Αντι-ιαπωνικό Μέτωπο Ανατολικής Ασίας (EAMAA) ήταν μια ένοπλη οργάνωση που έδρασε από το 1972 έως το 1975 στην Ιαπωνία και ήταν επηρεασμένη από τον αντι-ιαπωνικό αναρχισμό. Το EAMAA αποτελούνταν από τρεις πυρήνες και διέπραξε μια σειρά βομβιστικών επιθέσεων στις αρχές της δεκαετίας του 1970, συμπεριλαμβανομένης της βομβιστικής επίθεσης στη βιομηχανία Μιτσουμπίσι το 1974. Διαλύθηκε όταν τα περισσότερα μέλη του συνελήφθησαν από τις ιαπωνικές αρχές.

Στις 29 Ιανουαρίου του 2024 ο Σατόσι Κιρισίμα (Satoshi Kirisima), καταζητούμενο μέλος του EAMAA, νοσηλευόμενος σε νοσοκομείο σε τελικό στάδιο καρκίνου και λίγες ημέρες πριν πεθάνει, αποκάλυψε την πραγματική του ταυτότητα στις αρχές, λέγοντας ότι «επιθυμώ να συναντήσω τον θάνατό μου με το πραγματικό μου όνομα», σύμφωνα με το BBC. Η ομολογία του αρχικά έγινε δεκτή με επιφυλάξεις. Τελικά, η αστυνομία επιβεβαίωσε μέσω τεστ DNA ότι ο 70-χρονος ήταν όντως το καταζητούμενο μέλος. Θεωρείται ότι ήταν το μόνο μέλος της

τησαν τα όρια της εθνικής επανάστασης, απεδαφικοποιώντας την. Έτσι, έγιναν ρητά αντι-ιαπωνικές σε διαφορετικές κατευθύνσεις, τόσο προς το εσωτερικό όσο και προς το εξωτερικό

Αν και είχε χαλαρή σχέση με τη Φράζια Κόκκινος Στρατός (κυρίως μέσω προσωπικών γνωριμιών), ο Ιαπωνικός Κόκκινος Στρατός αποτελούσε μια απολύτως ανεξάρτητη ομάδα διεθνιστών επαναστατών που έφυγαν από την Ιαπωνία και σε συνεργασία με το PFLP, προσχώρησαν στην παγκόσμια αντάρτικη εκστρατεία κατά του καπιταλιστικού μπλοκ (συμπεριλαμβανομένης της Ιαπωνίας) του οποίου ηγείτο ο αμερικανικός ιμπεριαλισμός.¹⁹

Το Ένοπλο Αντι-ιαπωνικό Μέτωπο Ανατολικής Ασίας προέκυψε μέσα από την ένωση αναρχίζοντων ομάδων συγγένειας (Λύκος, Κυνόδοντες της Γης και Σκορπιός), οι οποίες συμμετείχαν σε διαδοχικές βομβιστικές επιθέσεις εναντίον διαφόρων στόχων στην Ιαπωνία, συμπεριλαμβανομένων μεγάλων εταιρειών που σχετιζόνταν με τον ιαπωνικό ιμπεριαλισμό και κρατικών μνημείων που εξυμνούσαν την ιαπωνική αποικιοκρατία και τον αυτοκράτορα. Οι επιθέ-

οργάνωσης που δεν συνελήφθη ποτέ, παρά το γεγονός ότι αφίσες με φωτογραφίες του είχαν τοποθετηθεί σε πολλά σημεία. Ο Κιρισίμα, ο οποίος χρησιμοποιούσε το όνομα Χιρόσι Ουτσίντα, φέρεται να ζούσε στην πόλη Φουτζισάβα (Fujisawa), κοντά στο Τόκιο, επί σχεδόν 40 χρόνια. Είπε στην αστυνομία ότι δούλευε ως μεροκαματιάρης, πριν μονιμοποιηθεί σε μια κατασκευαστική εταιρεία. Σύμφωνα με το δίκτυο NHK, πληρωνόταν με μετρητά, δεν είχε τηλέφωνο, δίπλωμα οδήγησης και ασφάλεια υγείας για να μην μπορεί να εντοπιστεί.

19. Δείτε την ταινία: *Red Army/PFLP Declaration of World War* (1971), σε σκηνοθεσία Μασάο Αντάτσι. (σ.τ.μ.) Η ταινία είναι διαθέσιμη με αγγλικούς υπότιτλους στην ιστοσελίδα: <https://archive.org/details/sekigunpflpsekaisens/osengentheredarmypflpdeclarationofworldwar>

σεις αυτές πραγματοποιήθηκαν στο όνομα των ιθαγενών Αϊνούς, των Κορεατών, των Κινέζων, καθώς και των μεροκαματιάρηδων στην Ιαπωνία. Αυτές οι ομάδες συγγένειας στόχευαν στην ανάδειξη της αποικιοκρατικής ιστορίας της ιαπωνικής αυτοκρατορίας και παράλληλα επιτέθηκαν στο ιστορικό της παρόν εκ των έσω.²⁰ Υιοθέτησαν την άρνηση (*jiko-hitei*) της Ιαπωνικής ταυτότητας στην πιο ακραία της μορφή. Σύμφωνα με τη δική τους θεώρηση, το όριο του μακρού '68 βρισκόταν στην αντίφαση μεταξύ του να είσαι Ιάπωνας και του να είσαι φορέας της επανάστασης, δεδομένης της αντεπαναστατικής φύσης της αποικιοκρατικής επέκτασης της Ιαπωνίας.

Οι εμπειρίες αυτών των δύο ομάδων δεν έχουν διερευνηθεί πλήρως.²¹ Τα περισ-

20. Δείτε την ταινία: *Looking for the Wolf* (Ōkami o sagashite 2018) σε σκηνοθεσία της Κιμ Μίριε (Kim Mirye), σχετικά με τη δράση του ΕΑΜΑΑ. (σ.τ.μ.) Η Κιμ Μίριε προέρχεται από τη Νότιο Κορέα. Η ταινία παρουσιάζει τις πολιτικές θέσεις και την οπτική της ομάδας, περιλαμβάνοντας συνεντεύξεις από μέλη των τριών πυρήνων της οργάνωσης, και προκάλεσε συγκεντρώσεις φασιστών έξω από τις αίθουσες που προβλήθηκε. Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα: <https://throwoutyourbooks.wordpress.com/2021/05/05/east-asia-anti-japan-armed-front-documentary-screening-cancelled-ultra-nationalist-pressure/>

21. Υπάρχει ένας επίλογος αλληλεγγύης μεταξύ αυτών των δύο ομάδων. Το 1977, ο Ιαπωνικός Κόκκινος Στρατός έκανε αεροπειρατεία στην πτήση 472 της ιαπωνικής αεροπορικής εταιρείας, μετά την απογείωσή της από τη Ντάκα. Σε αντάλλαγμα για τους ομήρους, απαίτησαν την απελευθέρωση εννέα φυλακισμένων μελών των υπερ-μαχητικών ομάδων, μεταξύ των οποίων δύο από το ΕΑΜΑΑ. Η προσπάθεια αυτή πέτυχε και έξι απελευθερώθηκαν στην Αλγερία. Ενώθηκαν με τον Ιαπωνικό Κόκκινο Στρατό στις παγκόσμιες επιχειρήσεις του. Έκτοτε, τρεις από αυτούς, συμπεριλαμβανομένης της Γιουκίκο Εκίντα (Yukiko Ekida) από το ΕΑΜΑΑ, συνελήφθησαν σε διάφορα μέρη του κόσμου

σότερα μέλη τους έχουν επιλέξει να μην αποστασιοποιηθούν λόγω της δυσκολίας του διαχωρισμού των επιτυχημένων τους ενεργειών από τις ενέργειες που οδήγησαν σε τραγωδίες. Μετά την εξαφάνιση των ένοπλων ομάδων λόγω της κρατικής καταστολής και τη φυλάκιση των μελών τους, ακολούθησε μια μακροχρόνια διακοπή του επαναστατικού αγώνα. Αυτή η εξέλιξη σήμανε εν τέλει το οριστικό τέλος για την επαναστατική πολιτική της νέας αριστεράς. Ωστόσο, η μαχητική δυναμική επιβίωσε αθόρυβα στους αγώνες των αντιστεκόμενων κοινοτήτων και σε μικρές αντικαπιταλιστικές και αντιφασιστικές ομάδες.

Το παγκόσμιο '68

Το παγκόσμιο '68 ήταν ένα μοναδικό γεγονός που έδωσε το έναυσμα για έναν κύκλο παγκόσμιων εξεγέρσεων. Μια νέα πλανητική δύναμη εμφανίστηκε, διασαλεύοντας την παγκόσμια τάξη σε πολλά επίπεδα. Ήταν ξεκάθαρα το αποτέλεσμα της ενιαίας πύκνωσης των δικτύων του καπιταλιστικού-κρατικού τρόπου ανάπτυξης σε πλανητικό επίπεδο. Από τη μία πλευρά, η λεγόμενη παγκοσμιοποίηση επιτάχυνε την περιβαλλοντική καταστροφή και ενίσχυσε την ανισόμετρη ανάπτυξη που ανάγεται ήδη στην περίοδο της αποικιοκρατίας. Την ίδια στιγμή, η ταυτόχρονη εξάπλωση των εμπορικών δικτύων αλλά και των μέσων μαζικής ενημέρωσης επέτρεψε την επιτάχυνση της διάδρασης μεταξύ των πολιτών, αφενός μέσω των προσωπικών μετακινήσεων και αφετέρου μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών – και στην τελευταία περιλαμβανόταν

και στάλθηκαν πίσω στην Ιαπωνία. Η Εκίντα απελευθερώθηκε από τις ιαπωνικές φυλακές το 2017. Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα: <https://throwoutyourbooks.wordpress.com/2017/03/23/japanese-red-army-activist-yukiko-ekita-released-from-prison/>

και η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τους λαϊκούς αγώνες που πραγματοποιούνταν σε απομακρυσμένες περιοχές. Πέρα από τις ζοφερές προοπτικές για το μέλλον, η ανάπτυξη των παγκόσμιων διασυνδέσεων υλοποιούσε εντούτοις έναν νέο δρόμο για τον συγχρονισμό των λαϊκών αγώνων που ήταν κάτι το διαφορετικό από τη διεθνή ενοποίηση των σοσιαλιστικών κρατών.

Οι αγώνες που διεξάγονταν από τις σχέτες της νέας αριστεράς ακολουθούσαν τη δεύτερη αντίληψη για τον διεθνισμό (διεθνισμός της παγκόσμιας τάξης), όπου η επανάσταση γινόταν αντιληπτή ως απελευθέρωση των καταπιεσμένων (του προλεταριάτου) καταλαμβάνοντας και αλλάζοντας τους πολιτικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς θεσμούς του έθνους-κράτους προς μια σοσιαλιστική κατεύθυνση, με την υπόθεση ότι η ενοποίηση των σοσιαλιστικών εθνών-κρατών θα μπορούσε να δημιουργήσει έναν κομμουνιστικό κόσμο. Αλλά η ιστορική ιαχή συσπείρωσης –«Εργάτες όλου του κόσμου ενωθείτε!»– προδόθηκε, κατά τη διάρκεια της Δεύτερης Διεθνούς και με το ξέσπασμα του Α' Παγκοσμίου Πολέμου το 1914, όταν τα σοσιαλιστικά και σοσιαλδημοκρατικά κόμματα συντάχθηκαν πίσω από τα πολεμικά λάβαρα των εθνών τους. Έκτοτε, έχουμε παγιδευτεί εντός των ίδιων φραγμών που θέτει ο διεθνισμός των εθνών-κρατών, με τις σχέτες της νέας αριστεράς να μην αποτελούν εξαίρεση σε αυτό το μοτίβο.

Το παγκόσμιο '68 εξέφρασε το όριο της *πολιτικής της παγκόσμιας τάξης* – είτε πρόκειται για τον εθνικισμό είτε για τον διεθνισμό. Ταυτόχρονα, υπήρξε ένα άνοιγμα σε μια ακόμα άγνωστη *πολιτική της Γης*. Με αυτή την έννοια, το παγκόσμιο '68 ήταν ένα σημείο καμπής, δηλαδή μετάβασης από μια ιδέα της επανάστασης σε μια άλλη: από το «να αλλάξουμε τον κόσμο παίρνοντας την

εξουσία» στο «να αλλάξουμε τον κόσμο χωρίς να πάρουμε την εξουσία», από τη συνένωση των εθνών-κρατών στην ένωση των αυτόνομων ζωνών, από την εθνική υποκειμενικότητα στην υποκειμενοποίηση των κατοίκων του πλανήτη. Αυτή η μετατόπιση της πολιτικής οντολογίας βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη, είναι ακόμη ατελής. Είτε προς το παρόν είτε επ' αόριστον, βρισκόμαστε στο μεσοδιάστημα, ταλαντευόμενοι μεταξύ αυτών των δύο πόλων.

Ένας κύκλος παγκόσμιων εξεγέρσεων αποτελεί ένα γεγονός, όχι μια μέθοδο. Δεν μπορεί να προγραμματιστεί με τον τρόπο που το θέλουμε. Συμβαίνει μόνο όταν οι συνθήκες για τον συντονισμό των αγώνων είναι ώριμες. Εδώ και αρκετό καιρό, παρακολουθούμε τον συντονισμό των εξεγέρσεων από το ένα μέρος στο άλλο, ταυτόχρονα ή διαδοχικά, σε παγκόσμια κλίμακα. Αλλά υπήρξαν και ορισμένες χαμένες περιπτώσεις συνέχειας. Σκέφτεται κανείς όχι μόνο την Ιαπωνία αλλά και την Κορέα, όπου το 1980 έλαβε χώρα μια από τις μεγαλύτερες εξεγέρσεις στην πρόσφατη ιστορία. Χάρη στη θυσία πολλών συμμετεχόντων, η εξέγερση της Γκουάνγκτζου σηματοδότησε την αρχή του τέλους της δικτατορίας στην Κορέα, η οποία είχε αρχικά υποστηριχθεί από τον ιαπωνικό ιμπεριαλισμό, πριν την αναζωογονήσει ο αμερικανικός. Δυστυχώς, η εξέγερση δεν βρήκε κανέναν ουσιαστικό αντίκτυπο στην Ιαπωνία.

Εκείνη την εποχή, η Ιαπωνία βρισκόταν στο αρχικό στάδιο της οικονομικής φούσκας της δεκαετίας του 1980. Στις συζητήσεις γύρω από τον μεταμοντερνισμό που εμφανίστηκαν στη δυτική ακαδημαϊκή κοινότητα κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η χώρα έγινε το πρότυπο μιας μη δυτικής σύγχρονης καπιταλιστικής κοινωνίας (σκέφτεται κανείς τις παρατηρήσεις του Αλεξάντρ Κοζέβ για τη «μεταϊστορική κοι-

ωνία» ή του Ρολάν Μπάρτ για την «αυτοκρατορία των σημείων» που περιστρέφεται γύρω από ένα κενό).²² Σαν να έκανε πράξη αυτές τις προβλέψεις, η ιαπωνική κοινωνία αγκάλιασε ανενδοίαστα την επιθυμία να απολαύσει την εμπορευματική κουλτούρα, παραμερίζοντας κάθε συλλογική επιθυμία για αλλαγή, οδηγώντας έτσι σε μια ατμόσφαιρα που θα απείχε, όσο το δυνατόν περισσότερο, από την ηθική κουλτούρα της νέας αριστεράς. Η επιθυμία περιορίστηκε στο γούστο για το φαγητό, τη μόδα και τις τέχνες. Μια κουλτούρα που είναι καθαρά αισθητικοποιημένη –και όχι πλέον ηθικο-αισθητική– έγινε το σύμβολο της ιαπωνικής ιδιαιτερότητας. Ο λαός φάνηκε να κινητοποιείται σε μεγάλο βαθμό από τον ήπιο εθνικισμό που προωθούσε ο καταναλωτισμός και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Ήταν ακριβώς αυτό το κλίμα που έφερε το μακρύ '68 στο τέλος του, ενώ παράλληλα απέτρεψε το ξέσπασμα οποιασδήποτε σύγχρονης εξέγερσης στην Ιαπωνία.

Η αντίσταση των κατοίκων

Από τη δεκαετία του 1970, η ιαπωνική κοινωνία μετασχηματίστηκε σε υλικό επίπεδο λόγω της μαζικής ανάπτυξης. Οι υποδομές, οι μεταφορές και τα δίκτυα των ΜΜΕ σε εθνικό επίπεδο ανακατασκευάστηκαν και επεκτάθηκαν μέσω κρατικών πρωτοβουλιών.²³ Η ιδιωτικοποίηση του δημόσιου το-

22. Βλέπε *Postmodernism and Japan*, επιμέλεια Masao Miyoshi και H.D. Harootunian, Duke University Press, 1989· Alexandre Kojève, *Introduction to the Reading of Hegel. Lectures on the Phenomenology of Spirit*, μετάφραση James H. Nichols, JR., Cornell University Press, 1969· Roland Barthes, *Empire of Signs*, μετάφραση Richard Howard, Farrar, Straus and Giroux, 1982.

23. Το έργο ονομάστηκε «Αναδιαμόρφωση του ιαπωνικού αρχιπελάγους» και ξεκίνησε από τον

μέα (συμπεριλαμβανομένων των Εθνικών Σιδηροδρόμων [Kokutetsu]) αποδυνάμωσε την πολιτική ισχύ του εργαζόμενου πληθυσμού, ενώ οι πανεπιστημιακές μεταρρυθμίσεις στέρησαν από τους φοιτητές τις βάσεις της αυτόνομης δράσης τους.

Παράλληλα με την ενίσχυση του εθνικισμού μέσω του καταναλωτισμού και των μέσων μαζικής ενημέρωσης, εξελισσόταν και μια άλλη, λιγότερο ορατή κατάσταση. Κατά τη διάρκεια των δεκαετιών του 1980 και του 1990, η εκτεταμένη επισφαλειοποίηση του κόσμου της εργασίας έθεσε τέλος στην υπόσχεση της δια βίου απασχόλησης που είχε δοθεί στο έθνος από το μεταπολεμικό καθεστώς. Ο μέσος πανεπιστημιακός φοιτητής αποδείχθηκε ότι ήταν ένας εργαζόμενος μερικής απασχόλησης που δεν χρειαζόταν πλέον εθελοντικά να αρνηθεί τον εαυτό του (*jiko-hitei*) για να εισέλθει στο προλεταριάτο. Συνολικά, το έθνος πολώθηκε μεταξύ εκείνων που είναι ορατοί και έχουν φωνή (Ιάπωνες πολίτες) και εκείνων που είναι αόρατοι και δεν έχουν φωνή (μεροκαματιάρηδες, εργάτριες του σεξ, μετανάστες, άστεγοι και άλλοι κοινωνικά απόκληροι).

Εν τω μεταξύ, όπως και σε άλλα μέρη του κόσμου, η λεγόμενη «μοριακή επανάσταση» ήρθε στο προσκήνιο με την άνοδο των κινημάτων για την αναπαραγωγή, το περιβάλλον και τους αγώνες των μειονοτήτων. Πίσω από αυτή την εξέλιξη κρύβονταν ευρύτερες παγκόσμιες κρίσεις της ζωής και της αναπαραγωγής της, τις οποίες η πολιτική του έθνους-κράτους δεν ήταν πλέον σε θέση να διαχειριστεί. Σε αυτό το σημείο πρέπει να εντοπιστεί η σημασία των μαχητικών κοινοτικών κινημάτων, καθώς εμπεριέχουν το ζήτημα της μαχητικότητας, έστω και με ατομικό τρόπο, διαμέσου της αλλα-

γής του πολιτικού κλίματος που χωρίζει το μακρύ '68 από το σήμερα.

Στις δεκαετίες του 1970 και 1980, καθώς η βιομηχανική ρύπανση και η υπερβολική ανάπτυξη εντάθηκαν, άρχισαν να εμφανίζονται στην Ιαπωνία όλο και πιο συχνά τα λεγόμενα «κινήματα κατοίκων» (*juumin undō*), δηλαδή ομάδων ανθρώπων που, προκειμένου να προστατεύσουν τη ζωή και τις κοινότητές τους από τις απειλές εκτοπισμού, βιομηχανικής μόλυνσης και πυρηνικού κινδύνου, αντιστέκονταν ενεργά στον τρόπο ανάπτυξης του καπιταλιστικού κράτους. Είτε πρόκειται για νομάδες είτε για μόνιμους κατοίκους, οι κάτοικοι είναι αυτοί που ανήκουν στη Γη, σε αντίθεση με τους *ενοίκους* που ανήκουν στην κοινωνία των πολιτών. Το να ανήκεις στη Γη συνεπάγεται τη δημιουργία μιας μοναδικής σχέσης με έναν τόπο (*topos*) μέσω ενός συλλογικού σχεδίου. Μια τέτοια μοναδική συγκρότηση του περιβάλλοντος αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την καλλιέργεια της μαχητικότητας στη σημερινή εποχή μας. Ο πλούτος της μαχητικότητας με βάση τον τόπο εκφράζεται σήμερα στους αγώνες που διεξάγονται στην Τσιάπας, στη La ZAD, στη Ροζάβα, καθώς και στο κίνημα Stop Cop City στην Ατλάντα.

Στο τελευταίο μέρος του κειμένου, θα ήθελα να επισημάνω εν συντομία τρεις αγώνες κατοίκων – τους αγώνες των μεταναστών εργατών, των κατοίκων των ψαρότοπων και του προκαριαίου των πόλεων – καθένας από τους οποίους δείχνει τη δύναμη των μαχητικών κοινοτικών κινημάτων με διαφορετικό τρόπο και ένταση.

- i. Στις μεγάλες βιομηχανικές πόλεις της μεταπολεμικής Ιαπωνίας, υπάρχουν γκέτο που ονομάζονται *yoseba* («τόπος συγκέντρωσης»), τα οποία κατοικούνται από μεροκαματιάρη-

πρωθυπουργό Κακούι Τανάκα (Kakui Tanaka) το 1972.

δες. Σε αυτά περιλαμβάνονται η Σάνια στο Τόκιο, το Κοτομπούκι-τσο στη Γιοκοχάμα, η Σασαζίμα στη Ναγκόγια και το Καμαγκασάκι στην Οσάκα. Σε αυτά τα *yoseba*, το πιο επισημασμένο στρώμα του εργατικού πληθυσμού ζει κάτω από τις πιο αντίξοες συνθήκες. Η βίαιη καταπίεση από μεσίτες εύρεσης εργασίας (κυρίως από τη *γιακούζα*) και την αστυνομία είναι συχνό φαινόμενο. Δεδομένης της σκληρότητας της ζωής, οι αγώνες τους είναι πάντα σκληροί. Από τη δεκαετία του 1960, σημειώνονται τακτικά αυθόρμητες ταραχές, το πιο πρόσφατο επεισόδιο των οποίων σημειώθηκε στο Καμαγκασάκι το 2008. Παρόλο που το μεγαλύτερο μέρος της ιαπωνικής αριστεράς είχε συνηθίσει να αγνοεί τον ζωντανό αγώνα των μεροκαματιάρηδων στα *yoseba*, μια αποκεντρωμένη ομάδα επαναστατών παρενέβη εκεί κατά τη διάρκεια των δεκαετιών 1970 και 1980. Αυτές οι παρεμβάσεις αποτέλεσαν την απαρχή μιας παράδοσης ριζοσπαστικών κινημάτων των κατώτερων τάξεων. Πραγματοποιούνταν μαχητικές δράσεις κατά της συμμαχίας αστυνομίας-γιακούζα, καταλαμβάνονταν δημόσιοι χώροι για να στεγάσουν τους άστεγους αλλά και για να οργανώσουν την στήριξη των κατοίκων, με υγειονομικές παροχές, σίτιση και διοργάνωση εορταστικών εκδηλώσεων για την ψυχαγωγία των κατώτερων τάξεων κ.ο.κ.²⁴ Εκείνοι που παρενέβαιναν στους αγώνες στα *yoseba* πίστευαν ότι η ύπαρξη των μεροκαματιάρηδων αποτελούσε τον

πυρήνα της επαναστατικής δυναμικής κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου. Ένας από αυτούς, ο θεωρητικός Σούτζι Φουνάμοτο (Shūji Funamoto, 1945-75), είχε υπογραμμίσει ότι αυτοί οι «ρευστοί εργάτες της κατώτερης τάξης» αντιλαμβάνονται την αγωνιστική ισχύ με τρόπο που αντανάκλα την επισφαλή κοινωνική τους θέση, διασφαλίζοντας ότι τα μετακινούμενα, αόρατα αλλά ουσιαστικά δίκτυα αλληλεγγύης τους εκτείνονταν σε όλο το ιαπωνικό αρχιπέλαγος αλλά και πέρα από αυτό.²⁵

- ii. Η δηλητηρίαση από υδράργυρο στη Μιναμάτα θεωρείται μία από τις χειρότερες περιπτώσεις στην ιστορία των περιστατικών βιομηχανικής μόλυνσης στην Ιαπωνία. Η Μιναμάτα είναι ένα ψαροχώρι στη θάλασσα Σιρανουί (Shiranui), που βρίσκεται στα νοτιοδυτικά της περιοχής εξόρυξης στο βόρειο Κιούσου. Η ρύπανση προκλήθηκε από μια χημική βιομηχανία που είχε κρατική υποστήριξη, την εταιρεία Chisso, η οποία απέρριπτε μεθυλοϋδράργυρο στη θάλασσα από το 1932 έως το 1968. Η δηλητηρίαση από μεθυλοϋδράργυρο βλάπτει το κεντρικό νευρικό σύστημα όλων των θηλαστικών· οι επιπτώσεις είναι μακροχρόνιες και συχνά θανατηφόρες. Η ασθένεια εξαπλώνεται ευρέως σε όλη την ωκεάνια περιοχή, μετακινούμενη μέσω των τροφικών αλυσίδων από τα ψάρια στα ζώα και στους ανθρώπους. Για δεκαετίες, τόσο η Chisso όσο και η κυβέρνηση αδιαφορούσαν και αρνιόντουσαν τη

24. Δείτε την ταινία: *Yama - Attack to Attack* (1985), σε σκηνοθεσία Μιτσούο Σάτο (Mitsuo Sato) και Κιοϊτσι Γιαμαόκα (Kyoichi Yamaoka).

25. Shūji Funamoto, *Damatte Notare Jinuna* [Μην πεθάνετε στην άκρη του δρόμου σιωπηλά], (Renga Shobō Shinsha, 1985, σ. 168 και 169).

βλάβη που προκαλούσε η δηλητηρίαση. Κατά συνέπεια, τα θύματα ξεκίνησαν αγώνα σε διάφορα μέτωπα, από την ιατρική έρευνα και τις δικαστικές μάχες μέχρι τη φροντίδα των θυμάτων και τις διαδηλώσεις στους δρόμους. Η οργή που ένιωθαν τα θύματα αυτά, πολλά από τα οποία δεν μπορούσαν να την εκφράσουν, ήταν μεγάλη.²⁶ Κατά τη διάρκεια της μακράς μάχης που ακολούθησε, η υπέρτατη έκφραση διαμαρτυρίας ήταν η παρουσία των ίδιων των ετοιμοθάνατων θυμάτων. Στα μεταλλαγμένα τους σώματα φορούσαν πινακίδες με το ιδεόγραμμα «𐤀𐤊𐤏𐤕κατάρα».

- iii. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, η κοινότητα των ακτιβιστών απέκτησε υπαρκτό έρεισμα μέσα από τη συλλογική «αυτοεπιβεβαίωση» (*jiko-kōtei*) της επισφαλούς ζωής. Αυτό εκφράστηκε από μια ομάδα με έδρα το Τόκιο που αυτοαποκαλείται Συμμαχία των Άχρηστων (Dame-ren). Η συγκεκριμένη ομάδα αποτέλεσε το υπόδειγμα για το ευρύτερο κοινοτικό κίνημα που δραστηριοποιείται έως σήμερα, το επονομαζόμενο Amateur Riot, το οποίο βρίσκεται σε μια διαδικασία ανάπτυξης ενός ανατολικο-ασιατικού δικτύου κινημάτων κατά της εργασίας.²⁷ Οι δραστηριότητές

τους βασίζονταν σε αυτό που αποκαλούσαν «συνεύρεση» (*kōryu*), δηλαδή μάζεμα και συζήτηση. Τα θέματα συζήτησης ήταν κατά βάση τα προβλήματα της ζωής τους: δυσκολίες προσαρμογής στον εργασιακό ή στο σχολικό χώρο, φτώχεια, κατάθλιψη, καθημερινότητα, κατάχρηση ουσιών και ούτω καθεξής. Το σημαντικό είναι ότι η προσπάθειά τους να αντιμετωπίσουν αυτά τα σοβαρά προβλήματα τους οδήγησε στην ανάπτυξη ενός συλλογικού στυλ έκφρασης πλούσιου σε χιούμορ και γεμάτο γέλιο. Ως προέκταση της συνεύρεσης, άρχισαν να ζουν στην ίδια γειτονιά, να διευθύνουν έναν παιδικό σταθμό για όσους έχουν παιδιά και να διαχειρίζονται ένα μπαρ-κοινωνικό κέντρο. Πειραματίστηκαν με έναν νέο τρόπο ζωής για τους φτωχούς, έναν τρόπο με τον οποίο οι «άχρηστοι» θα μπορούσαν να επιβιώσουν. Αν και η ίδια η ομάδα δεν έκανε τίποτα που να θυμίζει αριστερό κίνημα, τα περισσότερα μέλη της συμμετείχαν ταυτόχρονα σε πιο ριζοσπαστικά προγράμματα και διαμαρτυρίες. Άλλωστε, καλλιέργησαν το *jiko-kōtei* από την επιθυμία να μετατρέψουν την αρνητική τους θέση στην κοινωνία σε μια θετική δύναμη.

Οι αγώνες των κατοίκων ανέπτυξαν έναν ευρύ ορίζοντα αυτόνομων εγχειρημάτων στο μετα-νεοαριστερό περιβάλλον. Κατά τη διάρκεια αυτής της διαδικασίας, ο κύριος παράγοντας του ανταγωνισμού μετατοπίστηκε: Οι «ακτιβιστές» αντικατέστησαν σταδιακά τους «επαναστάτες», οδηγού-

26. Η πολυπλοκότητα των αγώνων τους κατά της μόλυνσης, της βιομηχανίας και του κράτους περιγράφεται σχολαστικά στο μυθιστόρημα της Μιτσίκο Ισιμούρε (Michiko Ishimure), *Paradise in the Sea of Sorrow: Our Minamata Disease*, (The University of Michigan, 2003). Η Ισιμούρε συμμετείχε επίσης στους αγώνες των ανθρακωρύχων.

27. Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα: <https://sub.media/amateur-riot/>, <https://www.e-flux.com/journal/134/524736/para->

[zomia-cultivating-interdependence-in-koenji/](https://fortune.com/2022/09/01/quiet-quitting-anti-work-job-lying-flat-china-us-economy-global/) και <https://fortune.com/2022/09/01/quiet-quitting-anti-work-job-lying-flat-china-us-economy-global/>.

μενοι περισσότερο από την τάση προς τις αρχές της οριζοντιότητας, όπως η ισότητα, η αλληλοβοήθεια και τα κοινά, ή από το αίσθημα συνύπαρξης, παρά από τη βούληση για εξέγερση. Αυτός ο μετασχηματισμός οδήγησε στην επιστροφή όλων όσων οι σχέτες της νέας αριστεράς είχαν απωθήσει και καταστήσει αόρατα στην πολιτική και στο δημόσιο λόγο: τη φροντίδα για τη ζωή των συντρόφων. Ως εκ τούτου, επέφερε μια αλλαγή στους τρόπους υποκειμενοποίησης και οργάνωσης από εξουσιαστικούς σε αντιεξουσιαστικούς, από σεχταριστικούς σε μη σεχταριστικούς, από επαναστατικούς πυρήνες σε συλλογικότητες ακτιβιστών.

Όταν εξετάζουμε αυτή τη μετάβαση από τη βούληση για εξέγερση σε ένα αίσθημα συνύπαρξης, γίνεται σαφές ότι η δημιουργία ενός ριζοσπαστικού κινήματος χρειάζεται και τις δύο συνιστώσες. Ωστόσο, στη μέχρι τώρα εμπειρία της Ιαπωνίας, το ένα εκτόπισε το άλλο. Ως εκ τούτου, τα *μαχητικά αντιεξουσιαστικά κινήματα* δεν έχουν μετεξελιχθεί σε ένα υπολογίσιμο ρεύμα, όπως έχει συμβεί αλλού. Δηλαδή, η ορμή να «αλλάξουμε τον κόσμο χωρίς να πάρουμε την εξουσία» δεν έχει πάρει σάρκα και οστά ως πολιτικό κίνημα. Ένας από τους λόγους γι' αυτό –μια εσωτερική αιτία– είναι ότι η ακτιβιστική υποκειμενοποίηση συνοδευόταν από μια αταλάντευτη καχυποψία απέναντι σε εκείνη των επαναστατών της νέας αριστεράς, ιδιαίτερα δεδομένου του τρόπου με τον οποίο η συλλογική τους βούληση για εξέγερση είχε διαμορφωθεί σε έναν αυταρχικό милитарιστικό μηχανισμό. Ως αποτέλεσμα, το αίσθημα συνύπαρξης έτεινε είτε να βάζει στιγμιαία σε παρένθεση είτε να αποκλείει μόνιμα την ίδια τη βούληση για εξέγερση. Αυτό που απωθείται στον ανταγωνιστικό αγώνα της Ιαπωνίας έχει αλλάξει, δεν είναι πια το αίσθημα συνύπαρξης αλλά η βούληση για εξέγερση.

Η λήθη της πρωταρχικής βίας

Μετά το τέλος του μακρού '68, υπήρξαν λίγες στιγμές κατά τις οποίες οι αγώνες που έγιναν στην Ιαπωνία συντονίστηκαν με τους κύκλους των παγκόσμιων εξεγέρσεων: το αντιπυρηνικό κίνημα μετά το Τσερνομπίλ το 1986, το κίνημα κατά της παγκοσμιοποίησης που ξεκίνησε στα τέλη της δεκαετίας του 1990, το κίνημα κατά του πολέμου των ΗΠΑ στο Ιράκ το 2003, οι εξεγέρσεις μετά την Αραβική Άνοιξη το 2010 και οι πρόσφατες διαμαρτυρίες κατά της αστυνομικής βίας μετά τη δολοφονία του Τζωρτζ Φλόυντ το 2020, καθώς και κατά της κακομεταχείρισης των μεταναστών από το κράτος. Κατά τη διάρκεια αυτών των γεγονότων, ο ορίζοντας των αγώνων στην Ιαπωνία ευθυγραμμίστηκε με την παγκόσμια δυναμική, σαν μια σύντομη επιστροφή στο μακρύ '68.

Η πυρηνική καταστροφή στη Φουκουσίμα το 2011 συνέπεσε με τις παγκόσμιες εξεγέρσεις που ξεκίνησαν με την Αραβική Άνοιξη. Οι δύο πλανητικές καταστροφές σε διαφορετικά οντολογικά πεδία ενθάρρυναν τους Ιάπωνες ακτιβιστές να αναλάβουν έναν διπλό ρόλο: να προστατεύσουν την αναπαραγωγή του πληθυσμού από την ακτινοβολία και να διαμαρτυρηθούν ενάντια στην κυβέρνηση και την εταιρεία Tokyo Electric Power Company. Για διάστημα δύο χρόνων, τα συγκεκριμένα εγχειρήματα είχαν σημαντικά αποτελέσματα. Πέτυχαν τις μεγαλύτερες κινητοποιήσεις αγανάκτησης από το μακρύ '68 και εμπόδισαν την κυβέρνηση να επαναλειτουργήσει τα πυρηνικά εργοστάσια για περίπου δύο χρόνια. Τελικά, όμως, η αφόρητη αίσθηση των συνεπειών της συνεχιζόμενης πυρηνικής καταστροφής επέτρεψε την επιστροφή του κομφορμισμού –«επίλυση των προβλημάτων ως έθνος»– και οι διαδηλώσεις τέ-

θηκαν υπό τον έλεγχο των κινημάτων που σχετίζονται με το ΚΚΙ. Σε συνεργασία με την αστυνομία και για χάρη της προεκλογικής τους εκστρατείας, απέκλεισαν κάθε είδους μαχητική πρακτική, αποκλείοντας βίαια τους αντιεξουσιαστές ριζοσπάστες. Με άλλα λόγια, ένας διάχυτος κομορμισμός που έδινε προτεραιότητα στην κοινωνική τάξη ενθάρρυνε τα φιλελεύθερα κοινοβουλευτικά κινήματα να εμποδίσουν τις προσπάθειες των ακτιβιστών να ισχυροποιήσουν το πλήθος στον δρόμο. Η δική τους παρέμβαση αποτέλεσε έναν ακόμη παράγοντα –μια εξωτερική αιτία– που εμπόδισε τα *μαχητικά αντιεξουσιαστικά κινήματα* να γίνουν ένα υπολογίσιμο ρεύμα. Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, η επιβολή του λεγκαλισμού/πασιφισμού ήταν διαχρονικά το *modus operandi* του μεταπολεμικού status quo, τόσο από τη δεξιά όσο και από την αριστερά.

Η επιβεβλημένη ειρήνευση του πληθυσμού προήλθε, κατ' αρχάς, από τη συγκρότηση του ίδιου του μεταπολεμικού καθεστώτος, ως υλοποίηση των συμφερόντων τόσο των αμερικανικών δυνάμεων κατοχής όσο και των ιαπωνικών κυρίαρχων ελίτ. Το υπόρρητο υπόβαθρο που κατέστησε δυνατό το μεταπολεμικό καθεστώς έγκειται στη λήθη της *πρωταρχικής βίας* που ασκήθηκε συναινετικά μεταξύ των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας, συμπεριλαμβανομένων των εγκλημάτων πολέμου της Ιαπωνίας κατά των λαών της Ασίας και του Ειρηνικού και των αμερικανικών πυρηνικών βομβαρδισμών της Χιροσίμα και του Ναγκασάκι. Προκειμένου τα δύο κράτη να συνάψουν το στρατιωτικό σύμφωνο κατά των κοινών εχθρών τους στην ασιατική ήπειρο, η διπλή αυτή λησμονιά θεσμοθετήθηκε συνταγματικά και επιβλήθηκε στον πληθυσμό. Το Άρθρο 1, το οποίο επανέφερε τον θρόνο του αυτοκράτορα ως εθνικό σύμβολο, κανονικοποίησε

την παραγραφή των εγκλημάτων πολέμου του αυτοκράτορα· κατά συνέπεια, η βία που ασκήθηκε από αναρίθμητους Ιάπωνες, συμπεριλαμβανομένων των απλών πολιτών, εναντίον των λαών της Ασίας και του Ειρηνικού έμεινε σε μεγάλο βαθμό στο απυρόβλητο. Η αρχή της ειρήνης του Άρθρου 9, η οποία αποκηρύσσει τη χρήση στρατιωτικής βίας εκτός από την άμυνα σε περίπτωση επίθεσης, ενσωμάτωσε την αποδοχή της άσκησης βίας από τους Αμερικανούς εναντίον των Ιαπώνων, η οποία θεωρήθηκε αναπόφευκτη τραγωδία, μια τραγωδία που είχε ήδη συμβεί και έπρεπε να γίνει αποδεκτή ως πεπρωμένο.²⁸

Στο πολιτικό πλαίσιο του ψυχρού πολέμου, καθώς τα μακρόστενα νησιά του ιαπωνικού αρχιπελάγους μετατράπηκαν σε μια προωθημένη βάση για τις στρατιωτικές επιχειρήσεις των ΗΠΑ, η κοινωνική σταθερότητα της Ιαπωνίας απέκτησε ζωτική γεωπολιτική σημασία. Σε αυτό το πλαίσιο, η ειρήνευση της Ιαπωνίας λειτούργησε με έναν

28. Η έννοια της ειρήνης περιλαμβάνει διαφορούμενα στοιχεία: αν και οι στρατιωτικές ενέργειες επιτρέπονται μόνο για λόγους άμυνας σε περίπτωση επίθεσης, η Ιαπωνία διατηρεί ωστόσο σημαντικές στρατιωτικές δυνάμεις (τις όγδοες μεγαλύτερες στον κόσμο) και συνεχίζει να τις επεκτείνει. Επιπλέον, η ερμηνεία των αμυντικών ενεργειών έχει αλλάξει, οδηγώντας σε επέκταση του εύρους τους. Αυτή η αλλαγή καθιστά την Ιαπωνία συνεργάτη της Αμερικής και όχι απλώς το σκυλάκι της. Όπως ήταν αναμενόμενο, οι συζητήσεις γύρω από την ερμηνεία της μετατράπηκαν σε σημαντική διαχωριστική γραμμή στο κοινοβούλιο και καθόρισαν τον πολιτικό ορίζοντα της Ιαπωνίας. Ένας ασαφής πασιφισμός αποτέλεσε το πολιτικό προπύργιο του φιλελεύθερου στρατοπέδου, το οποίο αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των προσπαθειών της δεξιάς να ανακηρύξει *επίσημα* την επαναστρατιωτικοποίηση του έθνους-κράτους της Ιαπωνίας. Όποια και αν επικρατήσει από τις δύο πλευρές, το βέβαιο είναι ότι η Ιαπωνία θα συνεχίσει να αυξάνει τον αμυντικό της προϋπολογισμό και να διατηρεί το στρατιωτικό της σύμφωνο με τις ΗΠΑ.

παράδοξο αλλά απολύτως ταιριαστό τρόπο: ενώ προσέφερε στο ιαπωνικό έθνος το εξαιρετικό δώρο της οικονομικής άνθισης σε έναν θύλακα χωρίς πόλεμο, ταυτόχρονα λειτούργησε ως κέντρο του αμερικανικού στρατιωτικού μηχανισμού καθ' όλη τη διάρκεια των πολέμων της Αμερικής στην Κορέα και το Βιετνάμ και μέχρι την πρόσφατη ένταση με την Κίνα.²⁹

Κατά τη διάρκεια του μακρού '68, αν υπήρχε μια κοινή *επιθυμία* που κινούσε όλες τις αποκλίνουσες και συγκρουόμενες επαναστατικές ομάδες, αυτή ήταν να αναιρέσουν την ειρήνευση που κατέστη δυνατή από αυτή τη συνταγματική λήθη. Εκείνη την εποχή, υπήρχε η απελπισμένη αίσθηση ότι αυτή η αναίρεση ήταν ο μόνος τρόπος για να αλλάξει μια κοινωνία εξημερωμένη και υποταγμένη στον παγκόσμιο μηχανισμό του πολέμου. Η αλληλεπίδραση μεταξύ του πρωτοποριακού милитарισμού και της χειραφετητικής μαχητικότητας εκτυλίχθηκε πάνω στον κοινό ορίζοντα αυτής της επιθυμίας. Παρόλο που η βία τους ενάντια στο κράτος ήταν συγκριτικά ελάχιστη σε σχέση με την τεράστια βία των συνασπισμένων αυτοκρατοριών ενάντια στους λαούς, μετέτρεψαν αποτελεσματικά την επιθυμία τους να διαλύσουν το μεταπολεμικό καθεστώς σε συλλογική βούληση για εξέγερση.

Εν μέσω της οικονομικής φούσκας που συνόδευσε την υψηλή οικονομική ανάπτυξη, το κλείσιμο του μακρού '68 σηματοδεύτηκε από μια τάση να ξεχαστεί η συνταγματική λήθη που επέβαλαν οι δύο μεγάλες δυνάμεις.

29. Αυτή τη στιγμή, η στρατιωτικοποίηση συνεχίζεται στα νησιά Νανσέι ως κοινό project των αμερικανικών και των ιαπωνικών δυνάμεων. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. την ιστοσελίδα: <https://www.japantimes.co.jp/news/2022/12/20/national/japan-defense-nansei-islands-taiwan/>

Η κοινή γνώμη έχει μάθει να αγνοεί την παγκοσμιότητα του πολιτικού ορίζοντα –των ΗΠΑ, με την Ιαπωνία ως το ιδανικό κράτος-δορυφόρο τους, τον καλομαθημένο υποτελή τους– κάτω από τον οποίο είχε αναγκαστεί να υπάρχει. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο, ενώ η ιστορία του μακρού '68 θάφτηκε στο εθνικό υποσυνείδητο σαν ένα κακό όνειρο, η αίσθηση της θετικής υποκειμενοποίησης του λαϊκού αγώνα εξαφανίστηκε και αντικαταστάθηκε από έναν διάχυτο λεγκαλισμό στον οποίο η χειραφετητική μαχητικότητα ταυτίστηκε και συγχωνεύτηκε αδιακρίτως με τον αυτοκτονικό милитарισμό, ως μια ενιαία εγκληματική πράξη τρόμου. Η ειρηνική ατμόσφαιρα της κοινωνίας θεμελιώθηκε έτσι πάνω στη φιλοσοφική σύγχυση της *ηθικής επίκρισης της ισχύος με την ηθική επίκριση της βίας*.

Η σημερινή ιαπωνική κοινωνία στηρίζεται σε ένα οργανικό και ταυτόχρονα άκαμπτα αμετακίνητο καθεστώς συμμόρφωσης. Ως εκ τούτου, αντί να αναγνωριστεί ως κίνημα, κάθε δράση που το αμφισβητεί απορρίπτεται ως καθαρό έγκλημα. Από την άλλη πλευρά, είδαμε επίσης ότι αυτή η ίδια η κοινωνία –ως μια συνάθροιση ενός ετερογενούς πλήθους– έχει στιγμές κατά τις οποίες ανοίγεται θετικά σε νέες αναδυόμενες δυνάμεις που της επιτρέπουν να υποστεί μια διαφορετική ανασύνθεση, ανεξάρτητα από το πόσο απεγνωσμένα η διακυβέρνηση του καπιταλιστικού κράτους προσπαθεί να την περιορίσει μέσα στο εδαφικό καλούπι του απομονωμένου έθνους.³⁰

30. Μία από τις αναδυόμενες δυνάμεις που παρατηρούνται σε ολοένα και αυξανόμενο ποσοστό είναι οι μετανάστες εργαζόμενοι και φοιτητές από χώρες της Ανατολικής Ασίας, με αποτέλεσμα να δίνεται η δυνατότητα συχνών επαφών μεταξύ ακτιβιστών στο Τόκιο. Το φαινόμενο αυτό μας θυμίζει τον ρόλο που είχε διαδραματίσει το Τόκιο ως τόπος συγκέντρωσης των Ασιατών επαναστατών στις αρχές του 20ού αιώνα.

Σε ένα τέτοιο περιβάλλον, το καθήκον μας σήμερα είναι να ανασυγκροτήσουμε μια κουλτούρα μαχητικότητας που να συνδυάζει το αίσθημα συνύπαρξης με τη βούληση για εξέγερση. Μόνο τότε μπορεί να αναζωπυρωθεί σε έναν νέο ορίζοντα η απωθημένη εμπειρία του μακρού '68.

